

Lokaal

nr. 12 – DECEMBER 2020

**VVSG-maandblad voor
de lokale bestuurder**

Verschijnt 11x per jaar / P2A9746

Geef water meer ruimte

**Regiovorming mag
geen keurslijf zijn**

**Herbestemming kerk voor
buitenschoolse kinderopvang**

**Warme zorg is de kracht
van publieke zorg**

De burgemeesters hopen op een sterk engagement vanuit alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid om mee te stappen in een regiovorming die door de lokale besturen gedragen wordt.

Pragmatisch regio's vormen

Lokale besturen vinden de regio een erg nuttige en pragmatische schaal voor afstemming en samenwerking. De VVSG heeft in het memorandum naar aanleiding van de verkiezingen van 2019 de regiovorming als een van haar negen strategische prioriteiten gepresenteerd. In oktober werkte Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers in een kadernota zijn visie op regiovorming uit. Die regiovorming is ook een essentieel onderdeel van het hervormingstraject naar de eengemaakte woonmaatschappij van Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele.

In dit nummer van *Lokaal* leest u de mening van enkele burgemeesters over regiovorming. De invulling die de regionale samenwerking tussen lokale besturen krijgt, verschilt van streek tot streek, in functie van de specifieke uitdagingen waarmee elke streek kampt. Maar er zitten duidelijk ook gedeelde meningen en bezorgdheden in de visie van de burgemeesters. Ze staan positief tegenover regiovorming: samen als regio stappen zetten en vooruitgaan is de essentie.

Toch geven de burgemeesters ook terechte bekommernissen mee bij het proces. Ten eerste voeren ze een sterk pleidooi om de afbakening van de regio's niet van bovenaf op te leggen maar goed te luisteren naar de lokale besturen. De gouverneurs, die deze opdracht hebben gekregen, zullen hier een hele kluif aan hebben. Een tweede punt van ongerustheid is de snelheid waarmee de afstemming van alle bestaande structuren op de referentieregio's zal gebeuren. De burgemeesters pleiten hier duidelijk voor pragmatiek en voldoende tijd. Een geslaagde regiovorming wordt duidelijk niet als een revolutie gezien, maar als een stapsgewijs groeiproces. Een derde aandachtspunt van de burgemeesters is dat op regionaal niveau ook met anderen samengewerkt kan en moet worden om een sterke regio op te bouwen.

Wellicht de belangrijkste oproep van de burgemeesters is die aan het Vlaamse niveau. De Vlaamse overheid wordt als afstandelijk en versnipperd ervaren. Maar de burgemeesters zien regiovorming als een mogelijkheid om deze afstand en verkokering tegen te gaan. Dat vergt een sterk engagement vanuit alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid om mee te stappen in een regiovorming die door de lokale besturen gedragen wordt. Op korte termijn zal dit moeite kosten, maar het vormen van sterke coalities tussen agentschappen van de Vlaamse overheid en regionale samenwerkingsverbanden van lokale besturen is een krachtige hefboom om de maatschappelijke uitdagingen op het vlak van mobiliteit, energie, ruimtelijke ordening, wonen... aan te pakken.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG

STEFANDEWICKERE

communicatie

Communiceren in coronatijden

Tijdens de eerste coronacrisis moesten communicatiemedewerkers heldere informatie verspreiden die ze zelf onduidelijk aangereikt kregen. Maar in die zware periode hebben communicatiemedewerkers hun waarde bewezen, en nu worden ze meer betrokken bij de gemeentelijke communicatiestrategie.

STEFANDEWICKERE

de toekomst

Het recht op wonen waarborgen

In De Toekomst rekt Sien Winters voor dat een fusie van sociale verhuurkantoren en socialehuisvestingsmaatschappijen efficiëntiewinsten kan opleveren, maar dat we als maatschappij waakzaam moeten zijn dat het recht op wonen van de kwetsbaarste mensen gewaarborgd blijft.

STEFANDEWICKERE

publieke zorg

Vallen, opstaan en vooral weer doorgaan

Deze zomer hebben VVSG-medewerkers tijdens terrasbabbels geluisterd naar de thuiszorgdiensten, lokale dienstencentra en ouderenzorgvoorzieningen. Het was hartverwarmend hoe de thuiszorgers of de medewerkers van de gesloten dienstencentra via belrondes contact hielden met de mensen, hen hielpen bij online reserveren of aan de slag gingen in de woonzorgcentra waar er nieuwe vriendschappen met de bewoners ontstonden.

OP DE COVER

In Schellebelle in de bocht van de Schelde, in de Kalkense Meersen, in de Demer bij Aarschot, overall in het droge Vlaanderen moeten we het water weer ruimte geven. Foto Bart Lasuy

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 9 Filip fileert
- 10 Estafette
- 24 Verkozen en dan doen
- 32 De toekomst
- 58 In contact met
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Burgemeester Triljoen

DOMEINEN

- 12 Het matroesjkamodel: keurslijf of ideaal startblok voor de regio?
- 18 Actuaforum Nazareth brengt oppositie en meerderheid dicht bij elkaar
- 20 In Madrid beslissen de inwoners mee
- 26 Gent lanceert eerste duurzaamheidsrapport
- 29 Communiceren in coronatijden
- 37 Ruimtelijke kwaliteit in West-Vlaanderen
- 41 Geef water de ruimte
- 46 Buitenschoolse kinderopvang in een kerk: @bij
- 49 Al twaalf jaar brengt OCMW-barometer OCMW-dienstverlening in kaart
- 52 Zorg voor een gezond binnenmilieu
- 54 Vallen, opstaan en vooral weer doorgaan
- 57 Woonzorgcentrum helpt ziekenhuis

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Tomas Coppens, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** info@vvsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT 2020** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres, 100 euro voor een individueel postabonnement voor VVSG-leden en 150 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijkers, directeur VVSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** info@vvsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woonzorgcentra komen vooral personeel tekort

Ook tijdens de tweede coronagolf steeg vanaf begin november het aantal besmettingen in de Vlaamse woonzorgcentra. In de 200 publieke woonzorgcentra is er doorgaans voldoende beschermingsmateriaal, maar nu heerst er vooral een personeelstekort. Veel medewerkers vallen uit omdat ze besmet zijn, in verplichte quarantaine zitten of ten onder gaan aan de toenemende druk. 'De rek is eruit,' zegt Els Van Steen, directeur thuis- en ouderenzorg in Zele. De tijd van witte lakens en klappende handen is voorbij. 'Net nu het mentaal zo zwaar is, voelen medewerkers minder steun. Wie het goed meent met de "helden van de zorg" mag de woonzorgcentra niet aan hun lot overlaten.'

Medewerkers van de woonzorgcentra zijn tijdens de tweede golf gewapend met de inzichten uit de eerste golf, maar tegelijk waakzaam en bang want elke dag kan het virus toeslaan.

Alle hens aan dek

Er is gelukkig nog veel solidariteit. Die komt tot uiting in de manier waarop lokale besturen onderling medewerkers inzetten waar de nood het hoogst is. Net zoals tijdens de eerste golf springen medewerkers uit de thuiszorg bij in de woonzorgcentra. Dit is een troef van de publieke zorg, waar alles in één hand zit.

Door de organisatorische en psychosociale vraagstukken blijft er weinig ruimte over om werk te maken van oplossingen zoals de zoektocht naar nieuwe medewerkers. Op vraag van de VVSG contacteert de VDAB de woonzorgcentra nu uit eigen beweging om hun behoeften aan personeel in kaart te brengen. Het federale parlement keurde ook de regeling goed waarbij studenten tot en met maart 2021 mogen bijklussen in de zorg zonder impact op hun sociale rechten. Dat was een vraag van alle zorgkoepels. De VVSG vraagt ook een regeling om medewerkers uit andere sectoren – denk aan dienstencheque-medewerkers die tijdelijk zonder werk zitten – soepel ter beschikking te stellen voor tijdelijke logistieke opdrachten in de zorg. Ook psychologische bijstand is meer dan welkom.

Sociale onderhandelingen

De VVSG zit als koepel van de publieke zorgvoorzieningen mee aan tafel bij de sociale onderhandelingen. Naast een

loosverhoging moet er ook meer personeel komen in de woonzorgcentra, de thuiszorg en de kinderopvang. Het budget van 525 miljoen euro dat de Vlaamse regering nu reserveert, is onvoldoende. Als het personeel van de ziekenhuizen erop vooruit gaat en de Vlaamse zorgvoorzieningen niet volgen, vinden ze binnenkort geen personeel meer. Daarnaast moet er extra geld gaan naar meer personeel om het werk draaglijker te maken. Vlaanderen heeft zich geëngageerd om voor het einde van het jaar 2020 een principiële akkoord met de sociale partners af te sluiten. De tijd dringt.

De coronacrisis vraagt heel veel van onze zorgvoorzieningen. Ze geven het beste van zichzelf en hun inspanningen worden door iedereen gewaardeerd. De federale overheid heeft voor de zomer al beslist deze waardering te vertalen in een betere verloning van het personeel en een betere omkadering van de voorzieningen die federaal erkend worden (in hoofdzaak de ziekenhuizen). De zorgvoorzieningen die door Vlaanderen erkend worden, vragen dat de Vlaamse regering dezelfde inspanning voor hen levert als wat de federale regering doet voor het personeel van de ziekenhuizen. Dit is ook de eis van de VVSG.

.....
Nathalie Debast en Piet Van Schuylenbergh

5G: kansen en gevaren

De lancering van het zogenaamde '5G light' en de eerste uitrol van 5G in onze buurlanden leidt tot commotie. Lokale besturen krijgen protestbrieven, er werd een zendmast in brand gestoken, op sociale media circuleren complottheorieën en een aantal Waalse steden en gemeenten weigeren de verdere uitrol van deze innovatie.

Toch kan een technologische innovatie zoals 5G bijdragen aan betere en toegankelijker digitale diensten, ze kan nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken als ze veilig en gezond is. Daarom ziet de VVSG samen met de lokale besturen die ze vertegenwoordigt, vier cruciale randvoorwaarden. Gemeenten en bij uitbreiding de burgers hebben duidelijke, objectieve informatie nodig. Nu krijgen gemeenten immers vragen van bezorgde burgers, telkens moeten ze een antwoord formuleren op een gegeven waar ze weinig invloed op hebben en waarvan ze niet altijd de details kennen.

Gemeenten zijn de beheerders van het openbare domein en willen dus mee beslissen over de plaatsing van de 5G-infrastructuur, zo kunnen ze beeldverstoring en hinder voorkomen. Ook willen gemeenten toegang tot de data van algemeen belang die op het openbare domein worden verzameld, ze willen en kunnen hiervoor niet aan de private spelers betalen.

Gemeenten willen een deel van de koek, nu wordt 680 miljoen euro, de geschatte opbrengst van de veiling van het 5G-spectrum in België, verdeeld tussen de federale overheid en de gewesten, maar ook gemeenten moeten ondersteuning krijgen bij hun digitale transformatie.

Ten slotte willen de gemeenten dat de resultaten van wetenschappelijke onderzoeken inzichtelijk worden voor burgers via laagdrempelige, begrijpelijke en inclusieve communicatie en nieuw onderzoek waar nodig. Om het draagvlak voor 5G te vergroten is er een maatschappelijk debat nodig. Kortom, laat de beslissing over nieuwe technologische mogelijkheden niet enkel over aan bedrijven of de technologische industrie, maar betrek er ook burgers en de lokale overheden bij, zodat zij mee de koers en de prioriteiten kunnen bepalen.

.....
Nathalie Dumarey

Attest werkgever verplicht wanneer telewerk niet kan

De coronacrisis maakt van telewerk de regel, zo blijkt uit het Ministerieel Besluit van 28 oktober 2020 en de wijzigingen van 1 november 2020. Alleen als het écht niet kan ten gevolge van de specificiteit van de activiteit of ten behoeve van de continuïteit van de dienstverlening, mogen werknemers nog naar de werkplek komen. Nieuw in vergelijking met de eerste coronagolf is de verplichting dat werkgevers in dat geval een attest moeten opstellen.

Ook bij lokale besturen kunnen tal van mensen wegens de aard van hun functie onmogelijk alle dagen van thuis uit werken. Intussen kreeg de VVSG de bevestiging van het Vlaamse en Federale Crisiscentrum dat een verplicht attest ook voor hen geldt. Daarom heeft de VVSG een modelattest uitgewerkt dat besturen kunnen aanpassen aan de eigen specifieke omstandigheden.

.....
Jan Leroy
www.vvsg.be

Een structurele oplossing voor het Vlaams zorgpersoneel dringt zich op. Nodig, zowel als waardering voor hun inzet tijdens de coronacrisis als voor de concurrentiepositie van onze publieke zorginstellingen op de arbeidsmarkt.

@SnijkersKris, directeur VVSG,
Twitter – 12 november

In donkere dagen als deze proberen we de somberheid te doorbreken met een streep kleur. Het gemeentebestuur liet 270 witte en 283 rode chrysanthen planten aan begraafplaatsen, monumenten, rotondes en andere plaatsen.

@gemeenteAalter, Twitter – 16 november

Met een verlicht wandelparcours van twee kilometer door het centrum hopen we onze inwoners op een sfeervolle manier door de donkere dagen te loodsen.

Burgemeester Lies Laridon geeft een woordje uitleg bij de winterlichtwandeling die Diksmuide organiseert als alternatief voor de kersthuisjes. Het Laatste Nieuws – 16 november

We blijven inzetten op communicatie over de coronamaatregelen in onze tweewekelijkse nieuwsbrief en de online kanalen, maar steken nog een tandje bij met het plaatsen van deze grote panelen in samenwerking met graffiti kunstenaar Cazn.

Schepenen Dietbrand Van Durme en Robbe De Wilde uit Wetteren vertellen aan het Nieuwsblad hoe ze panelen met graffiti tekeningen inzetten voor sensibilisering. – 16 november

Je merkt dat de samenwerking tussen die verschillende gemeenten heel belangrijk is. Zo kunnen de dingen ook sneller gebeuren en brengt de crisis ons toch een beetje samen.

Seppe Bouquillon, burgemeester van Olen, over het nieuwe coronatestcentrum op het voormalig militair domein in Olen dat ook toegankelijk is voor nabije gemeenten. – VRT NWS – 5 november

Ziedaar mijn liefde voor lokale besturen. Besluitvorming kan ook traag gaan lokaal, maar de wendbaarheid en snelheid waarmee lokale besturen kunnen werken, dat is de reden waarom burgers hun lokaal bestuur het liefst zien.

@vvsg #samentegencorona @c_ramont,
Twitter – 28 oktober

Als je mondmasker op straat belandt, kan dat via de wind, beekjes en rivieren in de zee terecht komen. Dat geldt uiteraard voor alle afval. Hou Merelbeke proper, hou de zee proper!

@merelbeke, Twitter – 13 november

Hoe gaat het met u?

De coronacrisis heeft geleerd dat mensen in eenzaamheid graag opgebeld worden. Maar hoe begin je daar nu aan, waar moet je aan denken? In dit draaiboek voor lokale opbelacties kun je alle stappen van een opbelactie volgen, met praktische tips en knappe voorbeelden.

Deze publicatie kwam tot stand in samenwerking tussen de VVSG, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse Overheid.

Download het draaiboek op www.vvsg.be

Cor & Ona, een burgemeester schrijft een boek

Van bij het begin van deze rare coronatijden schreef burgemeester Francis Benoit van Kuurne elke zondag een verhaal over Cor en Ona. In eerste instantie wilde hij hiermee kinderen het coronavirus uitleggen, maar iedereen reageerde enthousiast en dus liep het verhaal heerlijk uit. De Gentse illustratrice Ayla Brulez verzorgde de tekeningen en bekende stemmen lazen telkens het verhaal voor.

- Francis Benoit
- *Cor & Ona*
- Uitgeverij Bibliodroom
- 19,95 euro in de boekhandel of via www.rodekruis.be/afdeling/kuurne Of corenona.wordpress.com

Lokale besturen begraven meer dan 1500 arme mensen

De lokale overheid moet zorgen voor een menswaardige begrafenis voor mensen in armoede.

DANIEL GEERARTS

In 2019 – dus nog vóór corona – waren er in Vlaanderen 1525 begrafenissen voor mensen in armoede, dat zijn begrafenissen (of crematies) waarbij de gemeente of het OCMW de begrafenis regelt en de kosten ten laste neemt. Deze mensen sterven zonder inkomsten of zonder nabestaanden die genoeg middelen hebben om hen te begraven. Het is dan de decretale opdracht van de gemeente of het OCMW om voor de lijkbezorging in te staan. Ongeveer de helft van de gemeenten heeft vaste afspraken gemaakt met een begrafenisondernemer over hoe zo'n begrafenis er moet uitzien.

In 2012 ging dit nog maar om 900 mensen, ruim 600 minder dan nu. De aantallen zijn het grootst in de centrumsteden. 'Al een hele tijd is zo'n tien procent van de mensen in Vlaanderen arm. Meer mensen hebben op het einde van hun leven niet voldoende reserve om de begrafenis te betalen, van zichzelf of van een vriend of familielid,' zegt Wim Dries, voorzitter van de

VVSG. 'De lokale besturen staan dicht bij de mensen, sommige overledenen kregen ook al tijdens hun leven hulp van het OCMW, het is logisch dat ze hier dan ook nog voor zorgen.'

In 2013 maakte de VVSG een leidraad voor een menswaardige begrafenis voor mensen in armoede. Sindsdien maakt ongeveer de helft van de Vlaamse steden en gemeenten algemene afspraken met een begrafenisondernemer over de prijs en de kwaliteit. 'Een kleine gemeente met één of twee zulke begrafenissen per jaar kan dat per sterfgeval regelen. Voor een grotere gemeente is het zeer waardevol om vooraf goede voorwaarden vast te leggen. Het geeft mensen in armoede rust te weten hoe dit zal verlopen,' zegt Wim Dries.

.....
Nathalie Debast

Deze begrafenis cijfers komen uit een VVSG-onderzoek vóór het uitbreken van de pandemie. Zo gauw mogelijk zal de VVSG de cijfers voor 2020 verzamelen.

STEFANDEWICKERE

Door een master basisonderwijs in te richten zal het beroep van onderwijzer(es) aan status winnen.

Met master basisonderwijs sterkere schoolteams

Het beroep van leraar staat onder druk. De werkdruk en de werkonzekerheid maken de keuze voor de opleiding steeds minder aantrekkelijk. Bovendien haakt een op de zeven startende leraren af.

Na de bestaande professionele bachelor lager onderwijs wil het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten (OVSG) leraren daarom de mogelijkheid bieden wetenschappelijke competenties te verwerven door een tweejarige masteropleiding. Deze opleiding moet ook via afstandsleren mogelijk zijn om de combinatie met lesgeven haalbaar te maken.

Meer inhoudelijke competenties zoals datageletterdheid en een verdere professionalisering zullen volgens OVSG-algemeen directeur Patriek Delbaere het gevolg zijn. 'Met hun wetenschappelijke expertise kunnen masters naast hun functie als leraar klasoverstijgende taken opnemen of processen leiden die aansluiten bij hun expertise. Ook een differentiatie in loon is noodzakelijk. Een masteropleiding kan ten slotte bijdragen aan het verbeteren van de status van het lerarenberoep.'

De overstap van de opleiding naar de praktijk verloopt voor startende leerkrachten nog altijd moeilijk en verklaart deels de uitval. Vanaf het begin van de opleiding moeten leraren meer uren voor de klas staan. Daarnaast stelt het OVSG voor het takenpakket van de starter te herbekijken en een instapprogramma in te voeren. 'Dikwijls zijn pas afgestudeerde leerkrachten niet voorbereid op klassenraden, oudercontacten en schoolgebonden werkgroepen,' zegt Patriek Delbaere. 'Bovendien steken zij ook meer tijd in het voorbereiden van lessen. Daarom pleiten wij ervoor om in een voltijds takenpakket naast de lesopdracht ook tijd te reserveren voor training on the job. Zo geven we startende leraren meer ruimte en vermijden we dat ze afhaken.'

Anne Berckmoes

Tot 17 januari Vul de Fair-O-Meter in

De Fair-O-Meter is een vragenlijst om het gemeentelijk engagement voor eerlijke handel te meten. Deze vragenlijst dient als tweejaarlijkse herbevestiging van de titel FairTradeGemeente. Dankzij de Fair-O-Meter meten we de impact van alle FairTradeGemeenten in Vlaanderen en Wallonië, en zetten we samen grote stappen richting meer eerlijke en duurzame handel.

www.fairometer.be en info@fairtradegemeenten.be

gepost

We moesten onze traditionele Sinterklaasactiviteiten uitzonderlijk annuleren, maar verwachten Sinterklaas en zijn pieten wél in Bornem om pakjes uit te delen. Deze worden coronaproof aan huis geleverd op een afgesproken datum.

Evenementcoördinator van gemeente Bornem Goedele De Clerck in Het Laatste Nieuws. - 13/11

'Er was veel vraag naar noodopvang bij ouders. Daarom hebben we hier ook werk van gemaakt, samen met een sterk team van onze buitenschoolse kinderopvang en met onze fantastische animatoren van de speelpleinwerking. Gelukkig konden we op hen rekenen.'

Tine Van Gelder, medewerker bij de jeugd- en sportdienst van Lint, over het harde werk achter de noodopvang in november. - VRT NWS, 9/11

In Sint-Niklaas lanceerden ze vandaag digicheques om inwoners digitale ondersteuning te geven. Het is immers belangrijk om iedereen mee op de digitale trein te krijgen. Ook de Vlaamse Regering zet in op #digitalisering.

@BartSomers, minister Binnenlands Bestuur, Twitter - 22 oktober

Gemeenten willen meer verantwoordelijkheid krijgen en er ook op afgerekend worden. #riolerling

@NDebast, woordvoerder VVSG, Twitter - 31 oktober

In Roeselare is de eerste bouwwerf van start gegaan waar de gloednieuwe ethische code voor de bouw wordt toegepast! #debouwwerkt

@Bouwunie, Twitter - 23 oktober

Nu vele winkels gesloten zijn wint het online shoppen opnieuw aan belang. Ook lokale handelaars doen er goed aan om te schakelen. @StadaanZee ondersteunt hen bij het opzetten van een webshop en organiseert webinars met tips en tricks voor online verkoop. Mooi! #LokaalDNA

@Ndumarey_VVSG, stafmedewerker, Twitter - 8 november

Na de titel van meest innovatieve Europese stad, kaapt @StadLeuven nu ook die van Europese Sportstad 2021 weg. Proficiat! #leuven #europeansportscity2021

@EU4BE, Twitter - 28 oktober

Naast het bouwen van de bijenhal gaat er ook veel aandacht naar ons maaibeheer. We voorzien in Oosterzele bovendien biodiverse eilandjes, bloemenweides aan de scholen en insectenhôtels op verschillende plaatsen.

Schepen voor Openbaar Groen Christ Meuleman in Het Laatste Nieuws over de gloednieuwe bijenhal met een lokaal voor lessen rond biodiversiteit. - 3 november

Communiqueert u écht met uw collega's en medewerkers?

Soms is het moeilijk om op een open manier van gedachten te wisselen over moeilijke of gevoelige onderwerpen, soms wordt er veel gepraat maar is er weinig sprake van echte interactie. De professionele dialoog draagt bij tot betere communicatie en een aangename werk- en samenwerkingsklimaat in uw organisatie. Om leidinggevendens te helpen op een zinvolle manier zo'n professionele dialoog aan te gaan, is er nu het nieuwe cahier *Uitgelicht* van Theo Wijnen, voormalig VVSG-stafmedewerker organisatieontwikkeling en consulting.

- Theo Wijnen
- *Uitgelicht*
- 22 euro via theowijnenvvsg@home.nl

Dag van de Ambachten wordt dit jaar Maand van de Ambachten

Wettelijk erkende ambachtlieden staan garant voor kwaliteit, authenticiteit en manuele knowhow.

Sinds 2006 organiseert de FOD Economie met de steun van de minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's elk jaar een Dag van de Ambachten. Ook de VVSG ondersteunt dit initiatief. Door de coronacrisis kon de Dag van de Ambachten op 15 november niet doorgaan. Daarom transformeert het initiatief naar een Maand van de Ambachten, in de hele maand december. Er zijn in België 1500 ambachtlieden wettelijk erkend. In december zal een mediacampagne hun kwaliteit en authenticiteit in de kijker zetten en de bevolking aanmoedigen hen te steunen door bijvoorbeeld bij hen eindejaarsgeschenken te kopen.

Stefan Thomas

Tot 24 februari Regionale oproep Fonds duurzaam materialen- en energiebeheer

Om tot een duurzame, koolstofarme en circulaire samenleving te komen wil dit Fonds binnen het Koning Boudewijnfonds duurzaam materialen- en energiebeheer helpen ontwikkelen en breed doen toepassen. Jaarlijks steunt het vernieuwende projecten, vanaf nu gebeurt dit aan de hand van specifieke thema's. In 2021 maken projecten voor meer circulariteit in textiel, voedsel en/of (wijk)renovatie kans op 40.000 euro. Overheden kunnen in deze projecten partner zijn.

kbs-frb.be en fdme.be

Gemeenten willen ANPR-data gebruiken

Het gebruik van ANPR-systemen voor automatische nummerplaat-herkenning is bij lokale besturen en de lokale politie in opmars. Dat hoeft niet te verbazen, deze data kunnen een interessante bron van informatie zijn, bijvoorbeeld voor een dynamisch verkeersmanagement en geaggregeerde herkomst-bestemmingspatronen maar ook voor de meting van de luchtkwaliteit. In het huidige wettelijke kader mogen lokale besturen de nationale gegevensbank hiervoor niet consulteren. Daarom vraagt de VVSG de aanpassing van de Wet op het politieambt, meer bepaald de uitbreiding van het huidige artikel 44/11/9, zodat lokale overheden niet louter voor de toepassing van de strafwet of wettelijke verplichtingen inzake openbare veiligheid, maar ook voor hun mobiliteits-, milieu- of leefbaarheidsbeleid toegang kunnen krijgen tot de geanonimiseerde en/of geaggregeerde gegevens uit de nationale technische gegevensbank ANPR.

Nathalie Dumarey

In arren moede

Ik beloof het u: ik heb het er nog één keer over en dan nooit meer. Verder lezen zou ik zelfs niet doen als ik u was. In Vlaanderen is er immers niemand geïnteresseerd in de kwaliteit van onze gemeenteraden.

In 2019 lanceerde de Vlaamse overheid samen met de VVSG een oproep voor projecten die innoverend moesten zijn voor de werking van de gemeenteraad. Twintig lokale besturen dienden in, niet meteen een overweldigend succes. Veel voorstellen wogen bovendien erg licht. Uiteindelijk konden projecten starten in vijf lokale besturen. In dit nummer van *Lokaal* (zie p. 18-19) vertelt Dirk Le Roy, voorzitter van de gemeenteraad van Nazareth, hoe ze daar de gemeenteraad participatiever willen maken. Nazareth investeert ook echt in die ondersteuning, binnen de perken van wat in een kleine gemeente kan. Het zoekt andere werkmethodes en stuurt een meer autonome werking aan vanuit een eigen dagelijks bestuur van de gemeenteraad. Boeiend, vooral omdat Nazareth daarmee structurele verandering wil realiseren en het niet laat bij een eenmalig experimentje. In de overgrote meerderheid van onze lokale besturen blijft het echter stil en ik heb het ondertussen wel gehad met experimenten en projectjes. Zo komen we er helemaal niet. In arren moede is mijn overtuiging gegroeid dat de plicht tot het versterken van de gemeenteraad niet van spontaan lokaal initiatief te verwachten is. In arren moede betekent in modern Nederlands: ten einde raad. Dat kan geen toeval zijn. De lokale machtsverhoudingen en het armworstelen tussen de lokale politieke partijen houden elk initiatief tegen dat meer is dan een klucht, zoals de vragenuurtjes voor burgers of, godbetert, de livestream van oersaai, voorspelbare en ellenlange gemeenteraden. Alleen mensen met een ernstige mentale afwijking kunnen zulke martelsessies volhouden. Een structurele, decretale ingreep is vereist om overal het fundament te leggen voor een renovatie van de gemeenteraden. Zo'n decretaal kader is nodig om de vicieuze cirkel te doorbreken: sterke colleges en zwakke raden trekken in ons partijpolitieke keurslijf zwakke figuren aan voor de raad, waardoor de raad nog zwakker en de colleges nog sterker worden. Ik verontschuldig me bij de sterke raadsleden maar zij zijn een, weliswaar moedige, minderheid. Hun individuele inzet verdient een beter systeem, zodat meer sterke mensen een betere omkadering krijgen in een beter georganiseerd publiek debat en een beter management van de gemeenteraad.

De Nederlandse Raad voor het Openbaar Bestuur publiceerde in november een advies over de nood aan betere ondersteuning van de gemeenteraden in Nederland: 'Goede Ondersteuning voor een Sterke Democratie'. U moet dan weten dat de Nederlandse raadsleden al heel

lang een eigen statuut hebben met volwaardige (deeltijdse) vergoedingen; dat de raden ondersteund worden door een aparte griffier (met personeel); dat een onafhankelijke Rekenkamer (vaak bemand met deskundige burgers) in elke gemeenteraad autonoom advies kan uitbrengen over de kwaliteit van het lokale beleid; dat er in alle gemeenten middelen zijn voor fractieondersteuning en algemene regelingen voor de ambtelijke bijstand van de raadsleden. 'Hulptroepen': zo noemt de Nederlandse Raad voor het Openbaar Bestuur dit instrumentarium.

Deze basisinfrastructuur vormt nu al meer dan twintig jaar de praktijk in Nederland, die tot stand kwam door een gewijzigd wettelijk kader waarvan het belangrijkste doel was de gemeenteraad een meer centrale rol te laten spelen. Wij zijn in Vlaanderen voor de ondersteuning van de gemeenteraden in onze decreten niet verder geraakt dan de installatie van een eenzame voorzitter van de gemeenteraad. Ook een beter statuut voor de raadsleden blijft een verre droom. Voor de rest is het: lokale vrijheid, lokale blijheid. Het zorgde vooral voor vrije en blij schepencolleges.

En dan nog is het in Nederland niet genoeg. De Raad voor het Openbaar Bestuur waarschuwt voor besparingen op deze 'hulptroepen' en adviseert deze nog te versterken door meer centrale aansturing vanwege de Nederlandse centrale overheid. De minister zou normen moeten opstellen en financiering waarborgen. De Raad voor het Openbaar Bestuur merkt op dat gemeenteraden 'handelingsverlegenheid' vertonen: ze durven niet beslissen om hun eigen ondersteuning te versterken, uit vrees voor publieke reacties. Ook bij ons zullen we uit vrees voor populisme niet durven investeren in de gemeenteraad. Uit de clichétrommel zal het opgediept worden: 'de politiek die weer met zichzelf bezig is in plaats van met de zorgen van de gewone mensen'. Zwakke gemeenteraden ondermijnen echter de legitimiteit van de volksvertegenwoordiging, ze voeden daarmee het populisme en het populisme houdt versterking tegen. Nog een vicieuze cirkel.

Dan had ik in deze column toch maar beter fulminerend gefileerd hoe het, na al die jaren, nog mogelijk is dat 400.000 woningen in Vlaanderen hun afvalwater in de natuur lozen, vaak zelfs nog nieuwbouwwoningen (zie p. 40). Boeiend dossier voor een stevig debat en opvolging in onze gemeenteraden... De slechte kwaliteit van onze riolen en de slechte kwaliteit van onze gemeenteraden hebben overigens iets gemeen: het gebrek aan zorg voor de ondergrond heeft fatale gevolgen op de lange termijn. ■

FILIP DE RYNCK IS COLUMNIST VAN LOKAAL

Sander Ooms

Gemeenteraadslid en toekomstig schepen

Gemeente Herenthout

Sander Ooms, gemeenteraadslid in Herenthout, kreeg het estafettestokje van Simon Verreet, districtsraadslid in Antwerpen, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van Herenthout.

Wat betekent raadslid zijn voor jou? Oei, zo'n moeilijke openingsvraag. Raadslid zijn vind ik een geweldige eer, al veertien jaar lang. De inwoners vertegenwoordigen en mogen werken aan een beter Herenthout is voor mij elke dag een uitzonderlijke kans.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Misschien wel dat ik de stem van het lokale jeugd- en cultuurveld, waarin ik als groepsleider van de Chiro, voorzitter van de jeugdraad en organisator van het lokale festival Clamotte Rock opgegroeid ben, luider en meer deed klinken en doorweten.

Kom je uit een politiek nest? Helemaal niet. Thuis, bij familie en onder vrienden, werd er over (lokale) politiek gepraat en gediscussieerd. Het ontbreken van een band met een grote nationale partij of stroming vond ik een groot voordeel om me te engageren, een kans om heel bewust te kiezen voor een lijst die enkel lokaal actief was.

Wat zie je als je grootste prestatie? Iets realiseren of veranderen is altijd het resultaat van een discussie of denkproces van een hele groep mensen. Hier deel van uitmaken en trachten constructief en positief mee te werken en te denken, vind ik een van mijn grootste prestaties of een van mijn betere eigenschappen.

Neem je dit ambt mee naar huis? Uiteraard, het tegenovergestelde beweren lijkt me niet echt mogelijk of eerlijk. Mijn ambt en bijhorende verantwoordelijkheid probeer ik honderd procent op te nemen, en komt dus mee naar huis.

Heb je vrienden in de politiek? Zeker en vast! Anders zou ik dit niet zo lang kunnen volhouden. Ik kan iedereen recht in de ogen kijken, en net dat zorgt er mee voor dat ik vele collega's, zowel uit de eigen partij als van de andere Herenthoutse partijen, ook oprecht vrienden mag noemen.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Mijn vriendin, familie en partijgenoten staan op de eerste rij. Ik neem zelden een belangrijke beslissing zonder deze uitgebreid af te toetsen of te overleggen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik denk dat eerlijkheid en gedrevenheid mijn kenmerkende eigenschappen zijn.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Stiptheid blijft al vele jaren een groot werkpunt.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid? Bij alle gemeenteraadsliden, oppositie of niet, geven mensen met dossierkennis, een open blik en eerlijke en directe communicatie, me een heel aangenaam gevoel.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Oei, daar heb ik nog nooit over nagedacht. Er zijn wel mensen waar ik naar opkijk en die ik heel erg waardeer. Ik probeer vooral mezelf te blijven en me heel erg bewust te blijven van al mijn beperkingen en mogelijkheden.

Wie zijn je huidige helden? Alle mensen die positief en vrolijk in het leven staan, en er samen met een hoop anderen iets moois van willen maken, zijn stuk voor stuk mijn echte helden. En gelukkig zijn dezen nog steeds met heel velen.

Waar zou je nu het liefste zijn? In de wereld en de tijd na de COVID-19-pandemie.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Ja, maar...

Wat is je meest gekoesterde bezit? Dat is uiteraard familie en vrienden. Die komen altijd op de eerste plaats voor mij.

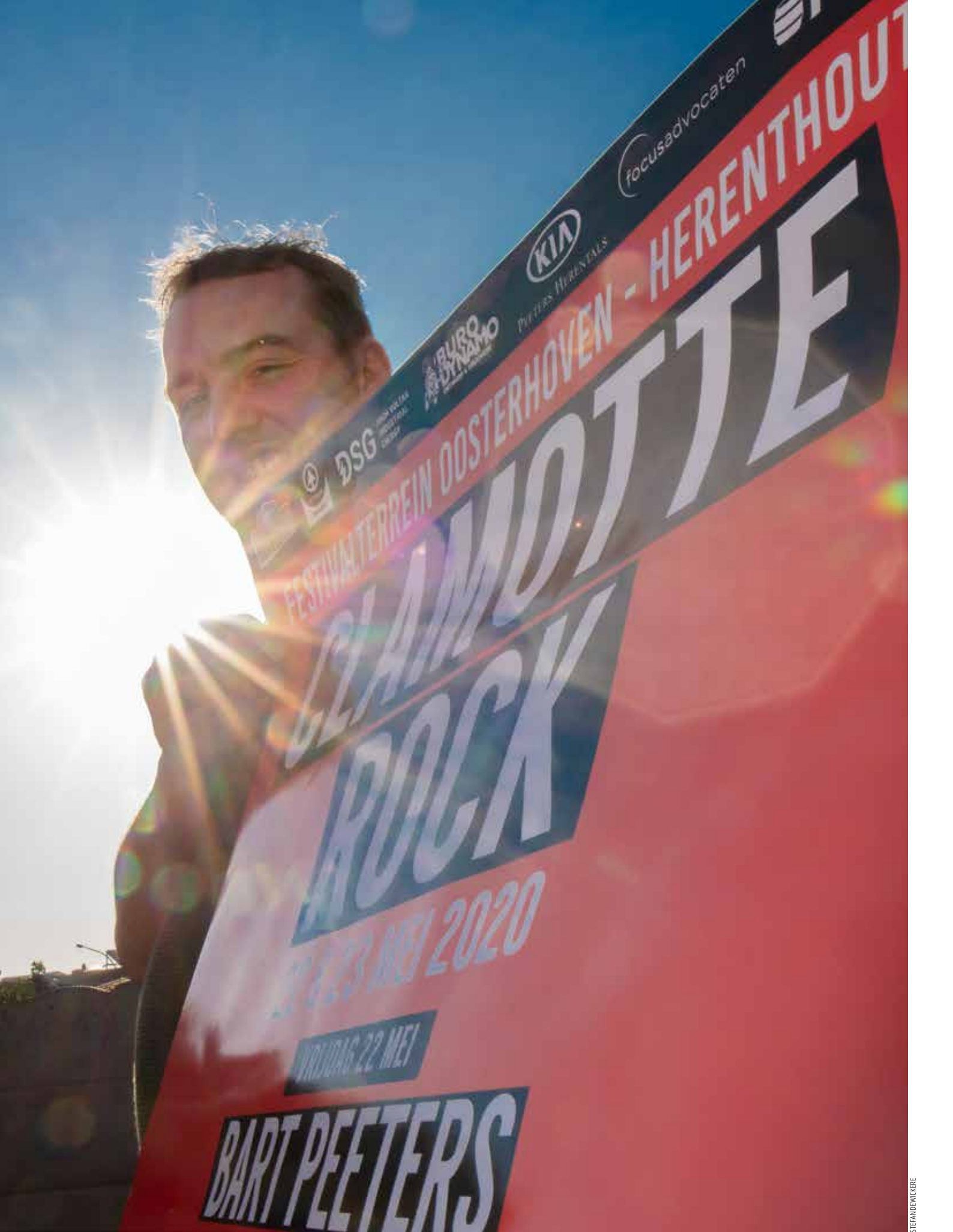
Wat is volgens jou de diepste ellende? Zeker nu is eenzaamheid een van de ergste situaties. Het egoïsme bij sommige mensen is iets wat ik liever vandaag dan morgen zie verdwijnen.

Wat is je favoriete bezigheid? Samen met vrienden en familie genieten van een gezellig avondje samen, uit eten gaan, samen een festival beleven of opbouwen, met een team vrienden iets op poten zetten, dat kan me veel deugd doen.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Ik ben heel graag tussen de mensen, met een pintje aan een van de talrijke Herenthoutse togen. Soms heb ik te weinig tijd, maar als het wel kan, geniet ik ervan.

Wat is je motto? Blijf steeds eerlijk en open, zodat je elke avond recht in je spiegel kunt kijken. En probeer zoveel mogelijk te doen, in plaats van te blijven hangen bij "zeggen het te doen".

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Liesbeth Van der Auwera, burgemeester van Bree.

STEFANDEWICKERE

Het matroesjkamodel: keurslijf of ideaal startblok voor de regio?

In de aanloop naar de verkiezingen van 2019 gaf de VVSG aan dat lokale besturen vragende partij zijn voor regiovorming, waarbij ze in een vijftiental regio's met elkaar en met andere partners samenwerken. Meer samenwerken met dezelfde vaste partners biedt ook volgens minister Bart Somers veel voordelen, het vertrouwen in elkaar groeit terwijl je afhankelijk van het thema met minder of meer partners samenwerkt, net zoals je dat ene matroesjkapoppetje in het grotere zet. Maar wat vinden burgemeesters zelf van dit idee? Wat is er al gebeurd en wat staat er nog op stapel?

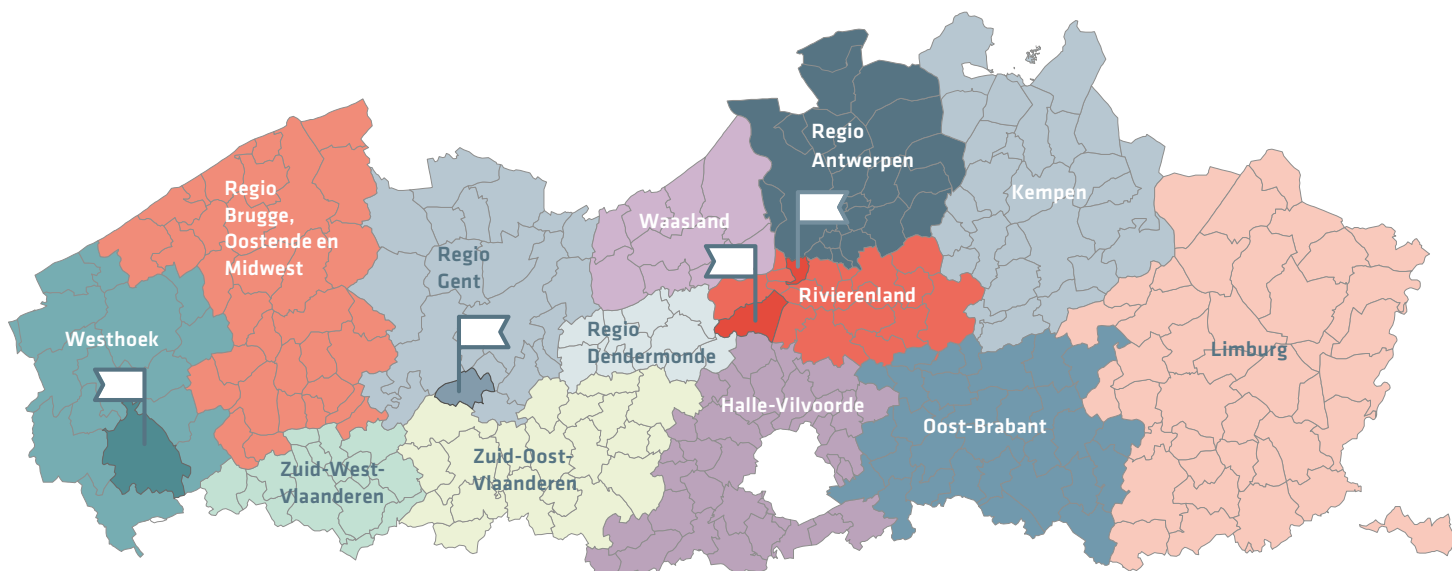
De Westhoek kent al een lange traditie van samenwerking. 'Met de achttien burgemeesters komen we maandelijks samen,' zegt de Ieperse burgemeester Emmily Talpe. 'Het is leerrijk om van andere burgemeesters te horen hoe zij de zaken organiseren. We wisselen best practices uit, maar bespreken ook belangrijke dossiers voor de regio en beslissen waar we kunnen samenwerken. We beseffen dat we aan hetzelfde zeel moeten trekken, willen we met de regio vooruitgaan. Ook in de coronaperiode is dat overleg – digitaal – heel nuttig geweest. Op allerlei gebieden werken we in de Westhoek al nauw samen, bijvoorbeeld in de vervoerregioraad, de afvalintercommunale IVVO, hulpverleningszone Westhoek. Daarnaast hebben we ook samenwerkingsverbanden op een kleiner niveau, en dus met een beperktere samenstelling van Westhoekgemeenten. Zo hebben we vier politiezones binnen de Westhoek. Er zitten binnen die vormen van samenwerking dus wel verschillen op de afbakening, dat is vaak historisch gegroeid. De globale afbakening van de Westhoek daarentegen is wel een goede zaak.' Nazareth zat tien jaar geleden in opvallend veel overlegstructuren. 'We hebben ze toen opgeteld, we dachten dat

het er vijftien waren, maar het waren er 63,' zegt Danny Claeys, burgemeester van Nazareth. Ooit zetelde Nazareth met de andere gemeenten van Schelde en Leie en met het Meetjesland in de RESOC-werking. 'Maar de sociaal-economische problematiek van het Meetjesland is heel anders dan die van het rijkere zuiden van Gent. Er spelen andere thema's en de operationele projecten waren meer gericht op het Meetjesland. Onze identiteit is anders dan in het Meetjesland.' Toch is het volgens Danny Claeys geen probleem om een grote Gentse regio te vormen, als je dat doet volgens het matroesjkamodel met subregio's. Het is een vorm van streekwerking die niet uitsluitend operationeel of projectgericht is. 'We beginnen mondjesmaat regionaal te denken. Regionaal beleid gaat verder dan het klassieke intergemeentelijk samenwerken, project per project. Het regiondenken buigt zich over mobiliteit en ruimtelijke ordening, zoals de ontsluiting van Gent, de verdeling van de bedrijventerreinen of de woonquota, nu het Gentse met 100.000 mensen zal toenemen die gespreid moeten worden.'

De Puurse burgemeester Koen Van den Heuvel heeft de voorbije jaren veel vooruitgang gezien in de kwaliteit van

de samenkomsten: 'Vroeger wisselden we in de regio van Mechelen drie of vier keer per jaar met de burgemeesters vrijblijvend informatie uit. Zelden waren we voltallig. Enkele jaren terug zijn we dan met het model van de mandaatgroep begonnen, waarbij de Mechelse burgemeesters elke eerste vrijdag van de maand samenkomen, net voor de start van de brandweertzouneraad. Als voorzitter van de mandaatgroep zie ik nu dat er uitzonderlijk eens iemand niet komt. We hebben dan ook genoeg katten te geselen, van het organiseren van het WijkWerken, de brandweertzoune met de Rupelstreek, tot de eerstelijnszones waarbij we knopen moesten doorhakken met de huisartsenkringen.' Voor Koen Van den Heuvel is elkaar leren kennen en leren vertrouwen van goudwaarde om tot een consensus te komen: 'Op het ene domein zul je als burgemeester echt je punt willen maken, terwijl je bereid bent om toe te geven op een ander domein. Zo ga je als regio vooruit.'

De burgemeester van Aartselaar, Sophie De Wit, laat een ander geluid horen. Zij wil liever géén te sterk keurslijf. Ook al geeft ze toe dat het nodig is om iets aan de huidige verrommeling te doen en de regiovorming daarvoor

een goede oplossing is, toch houdt ze anderzijds ook wel van de historisch gegroeide pragmatische en flexibele werkwijze om per thema met andere gemeenten samen te werken en die partner ook in functie daarvan te kiezen. ‘Zo werken we voor 75 procent met de Rupelgemeenten samen maar zitten we wel tot onze tevredenheid met Hove, Edegem, Kontich en Lint in de Hekla-politiezone, IGEAN is onze afvalintercommunale en die delen we met de gemeenten die als een banaan om Antwerpen liggen. We zitten in de vervoerregio Antwerpen, wat logisch is gezien onze ligging en de mobiliteitsproblematiek op en rond de A12, maar voor integratie en inburgering (BAM-project) werken we dan weer samen met Borsbeek en Mortsel. Omgekeerd zijn onze samenwerkingsverbanden met de Mechelse regio eerder beperkt, behalve dan natuurlijk de hulpverleningszone (brandweerzone Rivierenland) en Logo. We hebben altijd voor samenwerking gekozen als

we er voordelen in zagen. Als kleine gemeente halen we daar ook onze bestuurskracht.’ Ze vindt het goed om orde op zaken te stellen, zoals de oefening die voor de woonmaatschappij gebeurt. Maar als burgemeester zit ze zowel in de burgemeestersconferentie van het kanton Kontich als in die van de Rupelgemeenten want daarvan grenzen er vier aan Aartselaar. ‘Het geheel van die samenwerkingen lijkt complex maar het is voor ons wel haalbaar.’

Antwoorden op problemen

Overal in Vlaanderen zijn gemeenten bezig met de vervoerregio want mobiliteit is voor iedereen een heikule zaak. Al kent de Westhoek op dat vlak andere uitdagingen. Emmily Talpe: ‘Terwijl grotere steden kampen met fileproblemen, is in de Westhoek het tekort aan openbaar vervoer het grote probleem. Andere regio’s kampen met te weinig groene ruimte, bij ons is het net een uitdaging om dienstverlening

niet verloren te laten gaan omdat de regio té uitgestrekt is. Meer dan 85% van het grondgebied Westhoek is open ruimte; terwijl de bevolkingsdichtheid in het Vlaamse Gewest gemiddeld op 487 inwoners per vierkante kilometer ligt, ligt ze bij ons onder de 200. Dat vraagt om maatwerk, gebruik makend van het sterke netwerk waar lokale besturen toch meer dan Vlaanderen over beschikken, maar tegelijk ook met de sterkte van gebundelde krachten in de regio.’ Ook tijdens de coronacrisis haalden de gemeenten voordeel uit de regiowerking. ‘We kochten samen mondkmaskers aan voor alle inwoners van de Westhoek. Zo konden we een betere prijs en leveringstermijn bedingen.’

In Aartselaar is elke intergemeentelijke samenwerking zeer concreet ingevuld, ook tijdens de coronagolf. Burgemeester Sophie De Wit: ‘Dan werkten we nauw samen met de gemeenten van de Rupelstreek, gezien we met hen ook onze eerstelijnszone RupeLaar, de

Danny Claeys:

‘We beginnen mondjesmaat regionaal te denken. Het regiodenken buigt zich ook over mobiliteit en ruimtelijke ordening, zoals de ontsluiting van Gent, de verdeling van de bedrijventerreinen of de woonquota.’

Zo makkelijk kan het beheer van het openbaar domein zijn

Hoe houdt u zicht op de vele individuele objecten in het openbaar domein? En hoe organiseert u dat zo efficiënt mogelijk? DataQuint helpt. Met GeoVisia, onze slimme software, maken we integraal beheer makkelijker dan ooit. Gebruik GeoVisia voor inspectie, inventarisatie en het beheer van uw objecten. Helemaal OSLO-proof en ingericht volgens uw werkproces.

Bel of mail ons voor een vrijblijvende demo.

+31 (0) 88 - 770 48 00
info@dataquint.be

www.dataquint.be

Emmily Talpe:

‘Het is goed dat Vlaanderen ruimte laat aan de lokale besturen om hun inbreng te doen, en de regiovorming niet zomaar van bovenaf oplegt. In de Westhoek zou de afbakening zelf geen al te grote problemen mogen opleveren.’

noodplanning en de contacttracing delen. We overleggen ook binnen de politiezone Hekla maar dat gebeurde minder systematisch, vermoedelijk ook omdat de realiteit in Hove en Lint anders was, want wij hadden een veel hogere besmettingsgraad.’

Taak van Vlaanderen

Volgens Emmily Talpe is de afbakening van de regio's de eerste hinderenis die ze moeten overwinnen. ‘Het is goed dat Vlaanderen ruimte laat aan de lokale besturen om hier hun inbreng te doen, en dit niet zomaar van bovenaf oplegt. Zoals gezegd kennen we hier in de Westhoek al vrij veel samenwerking en zou de afbakening zelf geen al te grote problemen mogen opleveren. Er zijn steden of gemeenten in de zone Westhoek die aanleunen bij een aanpalende regio en daar ook al mee samenwerken op veel vlakken. Daar zal wellicht een keuze moeten gemaakt worden, maar dat zal in elke regio wel voorkomen.’ Voor Koen Van den Heuvel moet Vlaanderen goed luisteren om de juiste omschrijving vinden. ‘De gouverneurs hebben een belangrijke opdracht bij de afbakening.’ Koen Van den Heuvel vindt, net

als minister Somers, dat de burgemeesters de spil moeten zijn maar ook dat ze moeten worden aangemoedigd om uitleg te geven en input te vragen. Afstemming met schepencollege en gemeenteraad is belangrijk. ‘Tot slot willen we ook financiële ondersteuning. Een aantal gemeenten zijn overtuigd van het nut maar als ze zelf dan nog eens 30 of 40.000 euro moeten vrijmaken, dan vermindert de appetijt.’ Sophie De Wit wil graag een antwoord op de vraag of Vlaanderen de gemeenten in Vlaanderen wel voldoende kent. ‘Dat de Vlaamse regering onze mening vraagt over de regiovorming, is een goede zaak. Maar ik vraag me soms echt af of ook al die agentschappen de gemeenten voldoende kennen. Er is soms een te grote afstand. Misschien zouden ze, voor ze beslissingstabellen en modellen over ons uitrollen, beter vaker grondiger kennis maken met de lokale besturen die de nodige voeling met het terrein hebben.’ Danny Claeys is het grotendeels met haar eens, uit ervaring weet hij dat de afstand tussen Vlaanderen en de gemeente groter wordt in plaats van kleiner. ‘Dat is een serieus gevaar. De samenwerking met een Vlaamse gewestelijke dienst was

vroeger beter, nu is dat zakelijker en formeler geworden.’ Bovendien vindt hij dat Vlaanderen het goede voorbeeld moet geven. ‘Omdat Vlaanderen altijd zeer sectoraal werd opgedeeld, is er veel versnippering. Regiovorming is een kans om die versnippering tegen te gaan.’

Het plan op kaart

Groot was de verwondering van burgemeester Sophie De Wit, toen op het voorlopige kaartje van de regiovorming Aartselaar bij de regio Rivierland werd gevoegd. Voor haar staat het haaks op de meeste van de huidige samenwerkingsverbanden van Aartselaar en is dat gebied, een kopie van de hulpverleningszone, eigenlijk ook veel te uitgespreid. ‘Dat werkt niet goed, ook niet voor de brandweer. We voelen daar ook heel sterk de macht van de stad Mechelen waar men niet altijd tegenin durft of wil gaan... En ook al betalen we in de zone Rivierland, het is cynisch genoeg wel brandweergebied Antwerpen die hier het snelst is om te blussen.’ Volgens Koen Van den Heuvel moet de Rupelstreek zelf nog de keuze maken of ze al dan niet bij Rivierland komt. ‘Dat is een moei-

Koen Van den Heuvel:

‘Het is een belangrijke oefening, we moeten het tijd geven en niet ongeduldig in één knip de wereld willen veranderen. We moeten respect hebben voor de historische banden, maar we moeten niet stil blijven staan.’

Sophie De Wit:

‘Kennen al die Vlaamse agentschappen de gemeenten wel voldoende? Er is soms een te grote afstand. Misschien zouden ze, voor ze beslissingstabellen en modellen over ons uitrollen, beter vaker grondiger kennis maken met de lokale besturen die wel de nodige voeling met het terrein hebben.’

lijke beslissing want zij zitten nog in andere samenwerkingsverbanden. Het is aan hen om richting te kiezen.’ Een aparte regio vormen met de grote wereldstad Antwerpen lijkt voor Aartselaar ook niet meteen zo evident en dat begrijpt Danny Claeys vanuit Nazareth zeer goed. ‘Het is niet simpel om samen met de grote stad een regio te vormen. De laatste jaren is de relatie van de rand met Gent wel verbeterd. Elke randgemeente heeft willens nilens veel relaties met de grote stad. Samen met Gent in een regio, dat zou ik kansen geven.’ Volgens hem kan iedereen in grove lijnen regio’s op de kaart van Vlaanderen tekenen. ‘Maar voor de grensgevallen zal de regiovorming een proces van decennia worden. Ik heb daar geen problemen mee, als je maar een idee hebt waar iedereen achterstaat. Alles stroomlijnen is een gigantische opdracht: de Logo’s zijn anders samengesteld, de federale samenwerkingsverbanden houden geen rekening met het decretale Vlaanderen...’

Een werk van lange adem

Koen Van den Heuvel pleit voor pragmatiek. ‘Als de ene gemeente het afval al dertig jaar met een andere groep organiseert, moet je daar begrip voor opbrengen, maar laat het een uitzondering blijven. Alle banden doorknippen is niet meteen evident.’ Ook Sophie De Wit beseft dat het een werk van lange adem wordt voor iedereen op dezelfde lijn komt te staan, een visie zal delen, eventueel zelfs een identiteit. Anderzijds ziet Koen Van den Heuvel zo’n identiteit wel in de Kempen waar de gemeenten al veel langer intens samenwerken, net zoals in Limburg. Hij schrijft trouwens een

nieuw profiel uit voor de provincies als dienstverlener voor de regio’s, ook al merkt hij bij de provincies nu vooral veel ongerustheid.

Meer dan een bestuurlijk verhaal

Bij de regiomarketingcampagne *Westhoek, De Nieuwe Wereld* werkten ook veel grote bedrijven uit de streek graag mee. ‘Als je de Westhoek positief in de kijker zet, is dat ook goed voor hen wat betreft werkgelegenheid,’ zegt burgemeester Talpe. ‘Het is nog even afwachten wat de impact van de coronacrisis oplevert, maar voordien hadden we hier een zeer lage werkloosheidsgraad. Jonge mensen aantrekken die hier willen wonen en werken is dus nodig. Voor bedrijven is het zeker een troef om op regioniveau mensen te kunnen aanspreken of campagnes te ondersteunen, eerder dan telkens op het niveau van één bepaalde stad of gemeente.’ Ook voor Koen Van den Heuvel is de regio meer dan de besturen alleen. In Rivierenland voelt hij dat sterk aan in de ziekenhuisnetwerken. ‘In Klein-Brabant zitten we in het netwerk AZ Rivierenland met Rumst en Reet. Het Mechelse heeft het ziekenhuis Sint-Maarten en Bonheiden, maar wij gaan eerder naar Antwerpen om ons te laten onderzoeken. Het is een belangrijke oefening, we moeten het tijd geven en niet ongeduldig in één knip de wereld willen veranderen. We moeten respect hebben voor de historische banden, maar we moeten niet stil blijven staan.’ Danny Claeys ziet kansen voor samenwerking met spelers uit het middenveld. ‘Dat staat dan niet ver af van het gebiedsgerichte werken. Ze willen dat graag op regioniveau doen. Deze kans zullen ze met beide handen grijpen.’

Alternatief voor fusie?

Voor Danny Claeys kan de regiovorming een perfect alternatief bieden voor de fusies van gemeenten. Dat is trouwens de reden waarom Sophie De Wit in de regiovorming gelooft. Het vergroot de bestuurskracht van kleinere gemeenten.

‘Aartselaar is een gegeerde bruid maar we willen verstandig (zelf) een partner kunnen kiezen. Als gemeente met gunstige fiscaliteit zien we vandaag echter weinig voordeel in een fusie, want dan zal de inwoner van Aartselaar meer moeten betalen zonder garantie op een betere dienstverlening. Al werken we intergemeentelijk wel goed samen. Zo bouwen we nu met drie gemeenten een zwembad.’ Er moet wel bij gezegd dat het niet zozeer een fusie met een kleinere gemeente is waar inwoners van Aartselaar zelf zich zorgen over maken, maar wel een annexatie door Antwerpen zoals ze in het nabijgelegen Wilrijk hebben gezien. ‘Zo’n fusie wil niemand, maar die vrees leeft hier wel.’

Koen Van den Heuvel daarentegen noemt het ene geen alternatief voor het andere. ‘Na onze fusie telt Puurs-Sint-Amands 26.000 inwoners. Naast burgers nabijheid is de slagkracht van een gemeente zeer belangrijk, zeker in crisissituaties zoals nu.’ Voor Koen Van den Heuvel treedt de regiovorming dus niet in plaats van de fusie. ‘Integendeel, een sterke regio heeft sterke gemeenten nodig om slagkrachtig te zijn. Maar beter een kleiner aantal grotere gemeenten dan een groot aantal kleintjes.’ ■

PETER HAUTEKIE IS VVSG-STAFMEDEWERKER REGIOVORMING EN MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Laten we samen

uw missie realiseren

ing.be/publicsector

Actuaforum Nazareth brengt oppositie en meerderheid dichter bij elkaar

De scheidingsmuur tussen meerderheid en oppositie afbreken om zo tot initiatieven te komen die het leven van inwoners beter, mooier en aangener maken. Dat is het opzet van het Actuaforum in Nazareth, dat in de schoot van een projectoproep door het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken en de VVSG werd uitgedokterd. Het forum stimuleert participatie met en door gemeenteraden, maar legt waar mogelijk ook het oor te luisteren bij de Nazareners zelf. Gemeenteraadsvoorzitter Dirk Le Roy geeft een woordje uitleg bij dit inspirerend project.

Een gemeenteraad neemt dag in, dag uit beslissingen die een belangrijke impact hebben op de inwoners. Traditiegetrouw worden de raadsleden echter pas op het einde betrokken bij het besluitvormingsproces, waardoor oppositie weinig tot geen speelruimte heeft om ideeën voor te dragen of accenten te leggen. Daar wou de gemeente verandering brengen, vertelt gemeenteraadsvoorzitter Le Roy: 'In lokale besturen is vaak uitsluitend de meerderheid aan het

woord, terwijl je tot gedurfde, innovatieve en breed gedragen keuzes kunt komen als je de oppositie weet mee te trekken.' Het concept van het Actuaforum werd uitgewerkt door het bureau van de raad – een kerngroep waarin alle fracties, de burgemeester, de algemeen directeur en de lokale beleids- en participatiemedewerker vertegenwoordigd zijn – en mee begeleid door de Vlaamse overheid en de participatie-experts van de organisatie Levuur. Hoe zit het in elkaar? Elk jaar gaan

meerderheid en oppositie in gesprek over het meerjarenplan of andere actuele thema's. Daaruit lichten ze vervolgens een element dat ze dan samen uitwerken. 'Door de keuzes al vanaf het begin samen te maken, vermijden we dat het een scenario wordt waarbij de meerderheid een opdracht aan de oppositie uitbestedt, zonder ze bij de conceptie te betrekken. Dat blijkt ook nodig, want ook al waren de reacties vanuit de oppositie overwegend positief, toch merk je dat sommigen vrezden dat ze een eerder symbolische rol toegeschoven zouden krijgen.' Het eerste Actuaforum gaf het startschot voor een participatief traject betreffende de actie 'Het recreatietoerisme faciliteren door de realisatie van drie beweegroutes tegen 2025' uit het meerjarenplan. Tijdens een bruisende brainstormsessie door een regiegroep van geïnteresseerde raadsleden kreeg deze ambitie vorm in een nieuwe wandelroute in de Scheldevallei. Bijzonder hierbij is dat de wandelroute ook in overleg met de inwoners ontwikkeld wordt en er zo naast een meer participatieve gemeenteraad ook werk wordt gemaakt van burgerparticipatie. 'Om inwoners warm te maken voor het project hebben we in de zomerperiode een katern toegevoegd aan de gemeentelijke infokrant waarop ze hun

Dirk Le Roy:
‘Door de keuzes al vanaf het begin samen te maken, vermijden we dat het een scenario wordt waarbij de meerderheid een opdracht aan de oppositie uitbesteedt, zonder ze bij de conceptie te betrekken.’

gedroomde route konden uittekenen. Tegenover het afgeven van de ingevulde katern stond een gratis consumptie per deelnemer bij de lokale horeca als extra impuls. Ondanks de mooie input waren er iets minder inzendingen dan gehoopt, maar je mag niet uit het oog

verliezen dat dergelijke participatieve trajecten de tijd moeten krijgen om te groeien,’ benadrukt de gemeenteraadsvoorzitter.

Normaal gezien waren inwoners en raadsleden op 28 oktober samengekomen om de wandelroute uit te stipelen op basis van de resultaten uit de participatiekranten, maar COVID-19 bleek – zoals we dat intussen gewend zijn – een struikelblok voor die plannen. ‘We hebben als alternatief een presentatie opgesteld die de resultaten in kaart brengt, samen met een vragenlijst om bijkomende input te verzamelen. Beide werden verstuurd naar de voltallige gemeenteraad en geëngageerde Nazareners. Het doel is om de wandelroute volgend jaar af te werken op basis van de verzamelde informatie en ze officieel te openen tijdens een

plechtige, en indien de maatregelen het toelaten fysieke bijeenkomst.’ Waar mogelijk wil het bestuur burgerparticipatie ook integreren in volgende projecten, maar dat zal voor een groot deel bepaald worden door de concrete insteek. Indien relevant voor concrete projecten is het de bedoeling om behalve met inwoners ook in gesprek te gaan met verenigingen, experts, organisaties en andere relevante partners. ‘Het einddoel van dit alles is om een nieuwe, enthousiasmerende wind te laten waaien in de gemeenteraad. Het is een proces van vallen en opstaan, maar alle initiatiefnemers geloven erin en zijn bereid om met veel elan aan dit verhaal voort te schrijven.’ ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedield? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

In Madrid beslissen de inwoners mee

DANIEL GEERLEERTS

Sinds 2015 gebruikt de stad Madrid een internetplatform om de inwoners warm te maken voor hun stad, om hen ideeën en voorstellen te laten lanceren maar ook om hen het beleid voor een stuk zelf in handen te laten nemen. Hoezeer de stad ook onder COVID-19 lijdt, het participatieproces blijft intact.

Door corruptieschandalen en aanhoudende bezuinigingen daalde het vertrouwen van de Madrilenen in hun bestuur. Daarom lanceerde het stadsbestuur in 2015 het platform *Decide Madrid* of *Madrid beslist*. Dankzij dit platform op basis van opensourcetechnologie kunnen de inwoners van Madrid deelnemen aan de besluitvorming. Het platform maakt het beslissingsproces transparant en vergroot de participatie zowel in de besluitvorming als in de keuze van budgettoewijzing.

De Madrilenen kunnen via dit platform op vier manieren deelnemen aan het lokale beleid. Voor het participatiebudget kunnen burgers voorstellen indienen tot een bedrag van honderd miljoen euro. Ze kunnen ook direct ideeën leveren voor nieuwe stedelijke regels of reglementen. Daarnaast hebben burgers de kans om hun mening te geven over stedelijke processen en ze kunnen er ook voor stemmen. Ten slotte kunnen Madrilenen debatteren op het platform, wat niet direct leidt tot besluiten maar het stadsbestuur wel inzicht geeft in wat er leeft bij de publieke opinie.

Participatiebudget

Een van de belangrijkste modules van de software betreft lokale participatiebudgettering.

Inwoners van Madrid kunnen voorstellen indienen voor ideeën of projecten tot een budget van honderd miljoen euro, waarvan maximaal dertig miljoen besteed kan worden aan stadsbrede projecten, en zeventig miljoen euro aan wijkprojecten. Mensen kunnen de voorstellen indienen op het platform als ze zich hebben geregistreerd, of ze kunnen in een van de 26 stadskantoren terecht. In het eerste jaar deden hier in totaal 45.522 mensen aan mee. In 2018 telde *Decide Madrid* al meer dan 400.000 geregistreerde gebruikers.

Ieder jaar kunnen de inwoners tot begin maart hun voorstellen indienen. Ze presenteren een korte toelichting en kunnen die dan nog stofferen met filmpjes of verwijzingen naar andere documenten of pagina's. Andere geregistreerde deelnemers kunnen er dan op reageren. Om de zaak een beetje te stroomlijnen nemen ambtenaren contact op met indieners van voorstellen die in dezelfde sfeer liggen om te over-

leggen of ze bereid zijn hun voorstellen te clusteren. De voorstellen worden door de ambtenaren ook nagekeken op hun wettelijkheid en haalbaarheid. Nogal wat voorstellen, zo blijkt op de website, stranden op het feit dat de bevoegdheid niet bij de lokale overheid ligt.

In de volgende ronde, in april, vindt er een soort van preselectie plaats. Indieners moeten steun vinden voor hun project. Alleen voorstellen die uiteindelijk de steun krijgen van minimaal één procent van alle kiesgerechtigde inwoners van Madrid, worden in aanmerking genomen voor uitvoering. Dat betekent momenteel dat je een kleine 28.000 stemmen voor je project moet winnen. Omdat het niet vanzelfsprekend is zo'n hoop volk achter je idee te scharen, kun je inspiratie opdoen in een goed draaiboek op de pagina van *Decide Madrid* zelf onder de naam *Kit Decide*.

Geregistreerde Madrilenen kunnen zowel voor stadsbrede projecten stemmen als voor die voor een bepaald district, namelijk het district waar ze wonen of werken of waarmee ze familie- of andere banden hebben. Ze moe-

ten zich wel beperken tot één district en in totaal mogen de door hen gekozen projecten niet meer kosten dan het beschikbare budget van honderd miljoen euro.

Vervolgens worden de projecten gerangschikt volgens het aantal stemmen, dit gebeurt apart voor de stadsbrede en de districtsprojecten. De projecten met de meeste stemmen worden geselecteerd tot het bedrag van het district of de stad wordt bereikt. Als door een bepaald project op de lijst het algemene budget wordt overschreden, maakt het volgende project op de lijst kans, tenminste als dat dan binnen het algemene budget blijft. De gekozen projecten komen in het voorstel voor de begroting van de stad

Madrid. En op die manier hebben uiteindelijk 26.961 inwoners op het platform meegestemd voor de nieuwe herinrichting van de Plaza de España.

Debatteren

Op de website decide.madrid.es kan iedereen die geregistreerd is ook een debat beginnen over om het even welk onderwerp. Andere deelnemers kunnen erop reageren met eens of oneens. Begin november '20 gaan veel mensen akkoord met het voorstel voor één ticket voor al het openbaar vervoer ook als je moet overstappen, daarnaast krijgen bekeuringen voor het achterlaten van hondendrollen, een recyclingstelsysteem in de supermarkten naar Duits voorbeeld, het 's nachts doven

van alle lichten in openbare gebouwen en de vergroening inclusief meer banken en fonteinen in de stad veel stemmen.

Behalve klikken op eens of oneens kunnen mensen ook een commentaar achterlaten. Daar kun je nog wel eens vaststellen dat het vertrouwen in het beleid nog niet helemaal herwonnen is. Onder het voorstel om een metrolijn door te trekken naar een wijk met veel bewoners en weinig openbaar vervoer, staan behalve steunbetuigingen ook een paar kreten dat het maar eens afgelopen moet zijn met die witte olifanten die veel geld kosten en alleen de elite wat opleveren. Het blijkt ten overvloede ook nog dat het moeilijk is voor iedereen goed te doen. Ergens anders

Omdat 2 handen vaak niet volstaan

De HUWA-SAN® FOGGER
desinfecteert snel, doeltreffend en overall

De draagbare Huwa-San Fogger is een solide, betrouwbaar en gemakkelijk te gebruiken apparaat. Deze nieuwe vernevelaar maakt het mogelijk om ruimtes uiterst doeltreffend van kop tot teen te desinfecteren, zonder dat iemand in de ruimte aanwezig is. Het toestel stelt gebruikers in staat om op een snelle en veilige manier muren, vloeren en andere oppervlaktes te desinfecteren in privé-, openbare en industriële ruimtes.

Huwa-San Fogger gebruikt de unieke gestabiliseerde formule van Huwa-San TR-12,5 (12,5% waterstofperoxide (H₂O₂)) als desinfectiemiddel. Huwa-San is een erkend biocide met een bewezen werking.

- Efficiënte, snelle en eenvoudige technologie voor het desinfecteren van ruimtes.
- De kamer is uiterst doeltreffend gedesinfecteerd – high touch, low touch en moeilijk bereikbare oppervlakken.
- Breed spectrum: effectief tegen bacteriën, gisten, schimmels, virussen, sporen en mycobacteriën.
- Kan proactief, gepland of bij een uitbraak worden toegepast.

Neem contact op voor een gratis demonstratie of voor professioneel advies op maat:
www.roamtechnology.com • info-covid@roamtechnology.com • T. +32(0)89 44 00 42

 Klinisch bewezen doeltreffendheid	 Tijdsbesparend (niet arbeidsintensief)	 Antiviraal en antibacterieel	 Inzetbaar tegen het coronavirus (SARS-CoV-2)	 Geur- en kleurloos, geen reststoffen	 Vrij van corrosie
---	--	--	---	--	---

DANIEL GEERVAERTS

Labo Lokale Burgerparticipatie

Het Labo Lokale Burgerparticipatie bestaat uit koplopers lokale burgerparticipatie. Het Labo analyseert en verspreidt innoverende participatieve cases uit Vlaanderen. In tandem onderzocht het Instituut voor de Overheid op welke manier lokale besturen in het buitenland hun participatieve democratie vormgeven. Op 11 februari volgt er een webinar over e-democracy en burgerpanels, op 11 maart eentje over *right to challenge*, nu al lees je er meer over op vvsq.be, zoek 'coproductie-en-burgerinitiatieven'.

lanceert iemand het voorstel de kerstverlichting dit jaar wat vroeger op te hangen om wat gezelligheid te creëren. Daar is een ander het dan weer helemaal niet mee eens. Kerstverlichting is overbodig en pure verspilling. Doe dit jaar maar geen versiering en geef het geld aan de mensen die van geen hout pijlen weten te maken.

Nieuwe voorstellen

Begin november lees ik op decide.madrid.es onder de knop *propuestas* nul bezuinigingen op de gezondheidszorg, de vraag om een metrolijn te verlengen maar evengoed dat de politici tijdens deze lockdown geen kostenvergoedingen mogen krijgen. Daarnaast zijn sneltesten op COVID-19 populair net zoals het kunnen e-mailen met je huisdokter, maar ook het strenger bekeuren van wandelaars die zwerfvuil achterlaten of hondenbaasjes die de drollen niet opruimen.

Decide Madrid contra corona

En toen kwam corona. Een nieuwe opdoffer voor de stad. Maar ogenblikkelijk werden de mogelijkheden van Decide Madrid op een positieve manier ingezet. Zo worden er tot eind 2020 voorstellen verzameld onder de noemer 'solidair Madrid' om de ge-

volgen van de coronacrisis op sociaal en economisch vlak te verlichten. Dit gaat van voedselhulp en het overhoorden van lessen tot psychologische bijstand. De actie begon met een oproep van de viceburgemeester. Zodra de noodtoestand was afgekondigd, zag ze blijken van solidariteit ontstaan in haar buurt. Een buurman hing een melding uit dat hij iedere buur die dat nodig had, wilde helpen, een dokter bood aan anonieme steunbrieven mee te nemen naar haar COVID-patiënten in het ziekenhuis, een groep buurtbewoners verspreidde samen duizenden mondklappers. Zo ontstond het idee om via Decide Madrid een kanaal te creëren waar mensen al hun initiatieven en voorstellen kunnen posten. De brief van de viceburgemeester is kort en warm, maar de lijst met restricties is lang, omdat alle voorstellen natuurlijk binnen de opgelegde beperkingen moeten passen.

En omdat er door de lockdown ook een grote behoefte aan duidelijke informatie was, werd het platform ook ingezet voor Conectados, een digitale ontmoetingsplaats voor inwoners en specialisten van het stadsbestuur. Van 15 april tot 10 juni was er iedere

week een live gesprek van ongeveer een uur waarop een verantwoordelijke van een dienst de specifieke werking in verband met corona kwam toelichten. Inwoners konden per chat direct vragen stellen die ook direct beantwoord werden. De gesprekken gingen onder meer over de werking van de bibliotheken en culturele instellingen, de huisvuilophaling en het onderhoud van het openbaar domein, maar evengoed over handel en horeca en over innovatie. De negen gesprekken staan nu nog op YouTube. En misschien vinden via deze weg nog meer mensen de weg naar Decide Madrid. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

De Consul software is gratis. Al meer dan negentig steden en regio's volgen het model van Decide Madrid, van Barcelona tot Buenos Aires, van Valencia tot Parijs of Turijn. Lokale besturen kunnen altijd een beroep doen op de werkgroep van Decide Madrid voor technisch, organisatorisch en juridisch advies en ondersteuning.
<https://decide.madrid.es/>
<https://www.involve.org.uk/resources/case-studies/decide-madrid>

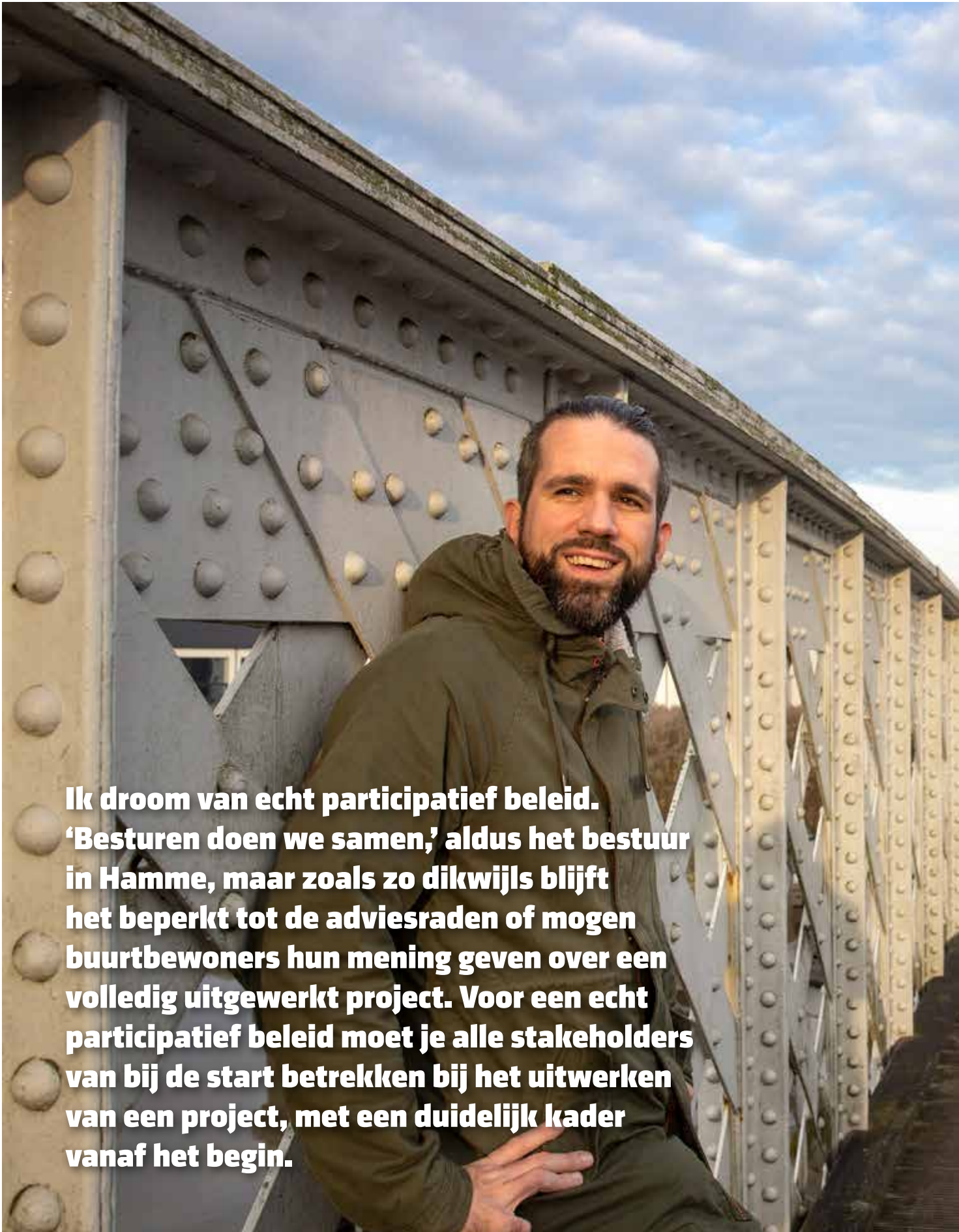

Studie Lokale Financiën 2020

Hoe vatbaar zijn lokale financiën voor Covid-19?

In de ongeziene omstandigheden van de laatste maanden namen lokale besturen het voortouw om hun burgers en ondernemers door een moeilijke periode te loodsen. De spotlights staan nu op de gevolgen van de gezondheidscrisis voor de uitgaven en inkomsten in het meerjarenplan, de grotere druk op de OCMW's en de fiscale ontvangsten. Investerings blijven broodnodig om de lokale economie aan te zwengelen. Ook andere uitdagingen, zoals de kost van de pensioenen van het statutair personeel, blijven brandend actueel. Hoe vatbaar blijken de lokale financiën voor Covid-19 en moeten meerjarenplannen straks stevig bijgestuurd worden?

In onze studie 2020 lichten we de financiële situatie door. Kijk voor inzichten en analyses op belfius.be/studies.

Ik droom van echt participatief beleid. 'Besturen doen we samen,' aldus het bestuur in Hamme, maar zoals zo dikwijls blijft het beperkt tot de adviesraden of mogen buurtbewoners hun mening geven over een volledig uitgewerkt project. Voor een echt participatief beleid moet je alle stakeholders van bij de start betrekken bij het uitwerken van een project, met een duidelijk kader vanaf het begin.

Gilles Verbeke

Politiek parcours

Nationale en internationale politiek interesseerde me altijd al. Na mijn eerste vergadering bij Groen Hamme begin 2018 besepte ik dat als je iets wilt veranderen, je maar beter probeert die verandering zelf mee tot stand te brengen. Na de verkiezingen was ik net niet rechtstreeks verkozen, eerst zetelde ik in het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst en in februari '20 ben ik als eerste opvolger gemeenteraadslid geworden.

Introductie in de gemeentepolitiek

Ik werk al jaren als sociaal assistent in een OCMW, mijn kennis en ervaring was een enorm voordeel voor mij als lid van het BCSD. Ik volgde ook alle fractiebesprekingen van de gemeente- en OCMW-raad en woonde de raden bij. Toen ik raadslid werd, heb ik de vorming van de VVSG opgevraagd om het wettelijk kader nog eens door te nemen.

BESTE REALISATIE

De laatste maanden is er zeer veel aandacht gegaan naar de strijd tegen corona en het organiseren van de nodige ondersteuning op lokaal vlak. Als oppositie hebben we extra druk gezet om alle besprekingen openbaar te houden en te zorgen voor livestream van de gemeenteraad.

Informatievergaring

De agenda en bijhorende stukken staan een week voor de raadsvergadering op een digitaal platform. Om alles grondig door te nemen neem ik minstens een dag politiek verlof. Voor uitleg kunnen we terecht bij de bevoegde diensten van de gemeente. Die week vergaderen we ook nog met onze fractie. In de andere weken neem ik alle verslagen van het college en vast bureau goed door, want die informatie komt van pas als we op een volgende raad de punten bespreken. Hierover kun je dan goed op voorhand al (schriftelijke) vragen stellen.

Goede ruimtelijke ordening

Een oase van groen en rust, zo promoot Hamme zich en die mooie natuur rond de kernen wil Groen Hamme zoveel mogelijk behouden. Nieuwe woonontwikkeling betekent vooral inbreiding, maar niet ten koste van goede ruimtelijke ordening. Daarom willen we een eigen regelgevend kader in de vorm van een algemene stedenbouwkundige verordening. In afwachting daarvan moet elke aanvraag de geldende voorschriften en principes op het vlak van ruimtelijke ordening respecteren.

Gent lanceert eerste duurzaamheidsrapport

Gent draagt duurzaamheid hoog in het vaandel. Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling is al enkele jaren een inspiratiebron voor de stad. Deze internationale agenda omvat zeventien doelstellingen, Sustainable Development Goals of SDG's, die van onze wereld tegen 2030 een betere plek moeten maken. De zeventien doelstellingen raken aan alle bevoegdheden van een lokaal bestuur, zoals armoedebestrijding, voedselbeleid, mobiliteit, wonen en klimaatactie. Om haar inzet voor Agenda 2030 kracht bij te zetten schakelt de stad Gent deze bestuursperiode nog een versnelling hoger. Als eerste Belgische gemeente lanceerde ze in september dit jaar haar duurzaamheidsrapport.

'Zuid-Afrikanen hebben een bijzonder mooi woord voor duurzaamheid: volhoudbaarheid.' Voor burgemeester Mathias De Clercq drukt dit woord perfect uit hoe de stad Gent duurzaamheid invult. 'We maken keuzes die lang vol te houden zijn voor onze stad, voor onze inwoners en voor onze planeet. Daarom staan de zeventien

SDG's hoog op de agenda van de stad Gent, het is een leidraad in ons beleid.' De stad is al sinds de ondertekening van Agenda 2030, nu vijf jaar geleden, SDG-ambassadeur. In 2016 ondertekende ze het Belgisch SDG-charter en werd ze door de federale overheid verkozen tot SDG-voice. In deze rol daagde Gent andere Belgische steden

uit tot onder meer gendergelijkheid, onderwijs en geen honger, om zo de SDG's breder bekend te maken. Hiervoor ontving ze ook de SDG-Action Award van de Verenigde Naties. In 2017 stapte Gent ook mee in het SDG-pilottraject van de VVSG. Samen met negentien andere gemeenten werkte het methodes uit om de SDG's in het lokale beleid te verankeren. Annelore Raman van de dienst Strategische Coördinatie: 'De gesprekken met andere gemeenten en de intensieve denkoefeningen binnen de stad hebben ons gemotiveerd om de SDG's te gebruiken als belangrijke bron van inspiratie voor het meerjarenplan 2020-2025.'

Wen moeten nu actie ondernemen

Het duurzaamheidsrapport is een volgende, logische stap in het SDG-traject van Gent. 'Met het duurzaamheidsrapport willen we ons engagement voor de SDG's kracht bijzetten,' zegt burgemeester De Clercq. 'We brengen duidelijk in kaart hoe ver we staan met de realisatie van de zeventien doelstellingen. We schuwen hierbij de zelfkritiek niet. We kunnen nog steeds veel vooruitgang boeken, samen met onze partners binnen en buiten de stad.' Volgens Annelore Raman houdt het stadsbestuur met het duurzaamheidsrapport een vinger aan de pols. 'We

Ter gelegenheid van de vijfde verjaardag van de SDG's koos Gent dit jaar voor vijfjarige helden om de SDG-boodschap te verspreiden.

STADGENT

kunnen hierdoor opvolgen welke richting we uitgaan wat betreft duurzaamheid in de stad. Het is een cruciale stap in een datagedreven beleidsvoorbereiding en -uitvoering, een ambitie uit ons meerjarenplan.’

2020 luidt internationaal de ‘decade of action’ in. Er is nog maar tien jaar tijd om de SDG’s te realiseren. Dat heeft Gent goed begrepen. Burgemeester De Clercq beseft dat we nú actie moeten ondernemen: ‘De COVID-19-crisis toont duidelijk de verbondenheid van

sociale, economische en ecologische duurzaamheid. Ze toont ook de onmiskenbare rol van lokale besturen in de realisatie van Agenda 2030. Het is in de steden dat we het verschil kunnen maken en waar we de vele uitdagingen op het terrein aangaan. Net dat is de kracht van de stad: dicht bij de

mensen en dus dicht bij de oplossingen die ertoe doen.’

Brede Gentse beweging

Het duurzaamheidsrapport van 2020 is een opstartrapport. Het biedt cijfermateriaal per SDG, waarbij ook evoluties en inzichten worden gedeeld. Het rap-

Wenst u als bedrijf of organisatie uw producten of diensten voor te stellen aan alle Vlaamse lokale besturen?

Dan is het maandblad **Lokaal** het ideale medium.

Direct en doeltreffend!

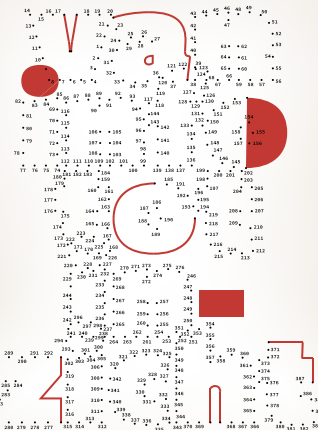
Voor meer informatie en tarieven

Peter De Vester
03 326 18 92
peter@moizo.be

moizo
beresterk in communicatiewerk

www.moizo.be

Kennis West.be

west-vlaanderen
de gedreven provincie

PROFESSIONEEL OP ZOEK NAAR INFO OVER WEST-VLAANDEREN?

Samen van info tot inzicht in enkele kliks?
kenniswest.be

STAD GENT

port is voornamelijk gebaseerd op data uit de omgevingsanalyse van 2018. Deze data bieden dan ook geen zicht op de impact van de coronacrisis. De komende jaren werkt de stad aan opvolgrapporten, waarin de aandacht vooral gaat naar goede praktijken. 'Voor ons zijn de SDG's een gemeenschappelijke taal om met onze partners te bespreken hoe we samen onze stad kunnen verduurzamen, met oog voor het welzijn van onze eigen inwoners maar ook voor mensen wereldwijd. Op basis van het duurzaamheidsrapport gaan we dan ook in gesprek met Gentse stakeholders, overlegfora en adviesraden.' Voor Annelore Raman vormen de cijfers uit het duurzaamheidsrapport dan ook de basis. In 2021 staat People in de kijker, in 2022 Prosperity en in 2023 gaat de focus naar Planet. Peace en Partnership worden elk jaar meegenomen. In de gesprekken gaat de stad samen met haar partners na welke initiatieven ze willen uitlichten en hoe ze samen de vooruitgang wat betreft de SDG's kunnen versterken. In 2024, aan het einde van de legislatuur, wordt het duurzaamheidsrapport van dit jaar geactualiseerd, met data per SDG, om te bekijken hoe de cijfers evolueren.

Internationale ambitie

Het duurzaamheidsrapport werd voorgesteld tijdens de Week van de Duurzame Gemeente. Tussen 18 en 25 september vierde Gent, samen met

Annelore Raman:

'Voor ons zijn de SDG's een gemeenschappelijke taal om met onze partners te bespreken hoe we samen onze stad kunnen verduurzamen, met oog voor het welzijn van onze eigen inwoners maar ook voor mensen wereldwijd.'

negentig andere gemeenten in Vlaanderen, lokale helden voor globale doelen. Gent verspreidde de SDG-boodschap via vijfjarige helden, gezien de vijfde verjaardag van de SDG's, en via het duurzaamheidsrapport. De stad organiseerde digitale lunchgesprekken met haar medewerkers en maakte haar partners warm voor het rapport via sociale media, een persmoment en presentaties.

Annelore Raman zag positieve reacties: 'Dat de ambities voor de komende jaren zo duidelijk omschreven zijn, maakt dat medewerkers en andere stakeholders uit de stad zich makkelijk kunnen scharen achter de doelstellingen die we willen bereiken. Dat is uiteindelijk ook de bedoeling van de SDG's: schrijven aan een gemeenschappelijk verhaal.'

Gent is een stad met internationale ambitie en uitstraling. Het zet al jaren sterk in op mondiaal beleid, met onder meer het Fair Fashion Fest. Het zit ook in verschillende internationale SDG-netwerken (zoals Eurocities) en brengt Gentse voorbeelden op Europese en

internationale fora, zoals OESO en ESDN. Het duurzaamheidsrapport is dan ook in het Engels vertaald en aangebracht bij de Verenigde Naties. Hiermee treedt Gent in de voetsporen van verschillende andere steden wereldwijd, zoals New York, Buenos Aires, Bristol en Helsinki, die lokale SDG-rapporten ontwikkelden, de zogenaamde Voluntary Local Reviews. Via deze rapporten zetten steden de lokale bijdrage aan de SDG's stevig op de kaart, wisselen ze inspiratie en informatie uit over duurzaamheidsthema's en creëren ze kansen om hun vooruitgang in verband met de SDG's te versterken.

'Als stadsbestuur zetten we niet alleen binnen onze eigen stad onze schouders onder Agenda 2030,' zegt burgemeester Mathias De Clercq. 'Waar mogelijk en relevant spreken we op internationale fora onze uitdrukkelijke steun voor de SDG's uit.' ■

HANNE ALBERS IS VVSG-STAFMEDEWERKER
INTERNATIONAAL BELEID

[gent.be](https://www.gent.be), zoek op duurzaamheidsrapport

Communiceren in coronatijden

Tijdens de eerste COVID-golf onderzocht Kortom de organisatie van coronacommunicatie bij overheid en social profit. Communicatiemedewerkers van lokale besturen moesten hard werken en moeilijke, soms tegenstrijdige informatie van de Wetstraat vertalen naar de Dorpsstraat. Tegelijkertijd voelen ze dat ze echt iets hebben betekend en dat hun werk ook wordt gewaardeerd in de organisatie.

Kortom, de vereniging voor overheids- en socialprofitcommunicatie, onderzocht tijdens de eerste COVID-golf de organisatie van coronacommunicatie bij overheid en social profit. Dertig communicatiemedewerkers hielden van eind maart tot eind juni een dagboek bij. Twintig communicatieverantwoordelijken werden uitgebreid telefonisch geïnterviewd. En 456 communicatiemedewerkers, leden en niet-leden van Kortom, namen deel aan een online enquête. Tachtig procent van de respondenten was in dienst van de overheid, 67 procent daarvan bij een lokaal bestuur. Het eindrapport van het onderzoek werd op 23 november voorgesteld tijdens een webinar. Eric Goubin, wetenschappelijk medewerker bij Kortom en hoofdlector en onderzoeker bij de Thomas More Hogeschool licht de tien conclusies toe.

1

Een oud zeer dat extreem pijnlijk werd: de institutionele verkaveling van het land

‘In de eerste COVID-golf kregen lokale besturen informatie van het Nationaal Crisiscentrum en van de crisiscel bij de Vlaamse overheid. Soms speelde de provincie een prominente rol bij de doorstroming van die informatie, soms niet. Er kwam hoe dan ook een veelheid van informatie op de crisiscel of het noodplanningsteam van de lokale besturen af. Vaak was niet duidelijk welke informatie het eerst moest worden gecommuniceerd en welke later. Regelmatig werd eenzelfde

maatregel verschillend geïnterpreteerd en uitgelegd, zelfs door de premier en een vakminister. Daar worden lokale communicatiemedewerkers gek van. Zij moeten communiceren over hoe in de Dorpsstraat moet worden toegepast wat in de Wetstraat is beslist. Ze vragen een soort steunpunt dat niet enkel de officiële besluiten groepeerd, maar ook kant-en-klaar en laagdrempelig communicatiemateriaal ter beschikking stelt, teksten in mensentaal, beeldmateriaal in een goed en bruikbaar format. Wie het doet, of welke overheid, maakt hun niet uit.’

2

Het spanningsveld tussen overheids- en politieke communicatie stond op scherp en werkte contraproductief

‘Sommige ministers communiceren steevast via hun administratie, anderen communiceren eerst via de eigen sociale media, dan via de partijkanalen en pas in derde instantie wordt de eigen administratie ingelicht, zodat die ook kan communiceren. Dat was en is tijdens de COVID-crisis niet anders. Eigenlijk kun je dat niet maken, want een politiek mandataris is er voor het algemeen belang en niet voor het partijbelang. Ik weet dat zelfs de meest prominente communicatiecollega’s bij de federale overheid, die als eersten moeten communiceren wat een nationale veiligheidsraad of overlegcomité beslist, tijdens het televisiejournaal met pen en papier klaar zaten. Want journalisten waren sneller en beter geïnformeerd dan zijzelf en kenden de maatregelen al terwijl de vergadering

nog in volle gang was. Dat is bijzonder frustrerend. Gebruik je communicatiemensen! Dat geldt ook voor de lokale overheden. Lokale communicatie moet eerst via de officiële gemeentelijke kanalen lopen – de website, de Facebookpagina, het informatieblad – en pas dan via de kanalen van mandatarissen. In Geel en Sint-Gillis-Waas zijn vroeger al formele afspraken gemaakt over de volgorde in communicatie. De beslissingen van een college moeten eerst intern worden doorgegeven aan de betrokken diensten, pas dan kunnen de schepenen ze via de eigen kanalen verspreiden. In Ninove en Mol werd het hele communicatieteam onmiddellijk betrokken bij de coronacommunicatie. Eén kanttekening: de rol van de burgemeester. In volle crisistijd hebben we gezien dat niet alleen het aantal volgers van de gemeentelijke sociale media sterk toenam, maar ook dat van de burgemeester. Voor veel mensen is de burgemeester een sleutelfiguur in de lokale communicatie. Het is belangrijk om hem of haar daarin te versterken, met steun van de gemeentelijke communicatiemensen.’

3

Corona zette het communicatiewerk op zijn kop en onder druk

‘Als er op vrijdagavond een persconferentie is van het overlegcomité, dan vind je daar bijvoorbeeld op de website en sociale media van Mol twee of drie uur later al informatie over, vertaald naar het lokale niveau en in mensentaal. Elders is vaak pas de daaropvolgende maandag informatie te vinden

op de gemeentelijke kanalen. Dat kan niet, in crisistijd moet je snel communiceren. Al moeten we natuurlijk oog hebben voor de werk- en mentale druk die voor veel collega's de voorbije maanden bijzonder groot is geweest. Drie kwart van de communicatiemedewerkers heeft tijdens de eerste COVID-golf veel overuren gepresteerd, de helft kreeg het werk niet of nauwelijks rond. Dat bleef niet zonder gevolgen. De helft van de collega's voelde zich onrustig en gespannen, een op drie had slaapproblemen. Meer ondersteuning en mentale coaching zijn dus nodig. En het helpt als communicatiemensen zich op hun basistaken kunnen concentreren en niet bezig hoeven te zijn met zoeken naar mondkapen en ervoor zorgen dat die bij de juiste mensen terechtkomen. Meer dan drie kwart van de communicatiemedewerkers is tijdens de eerste golf ook minstens deeltijds mondkapenmanager geweest.'

4

De overload aan werk was groot, maar er zijn manieren om dat op te vangen

'Een minderheid van de communicatiemedewerkers, zo'n vijftien procent, zag zijn werklust dalen. In de gemeente waar ik woon, ken ik vier mensen met een communicatiejob bij een Vlaamse of federale overheidsdienst die het na de eerste twee, drie weken

behoorlijk rustig hadden. Communicatiespecialisten in bijvoorbeeld de sociaal-culturele sector hadden het in het begin van de crisis zeer druk met uitgestelde en geannuleerde activiteiten, maar daarna zakte dat weg. Kunnen die competente mensen niet elders worden ingeschakeld? Een provinciebestuur heeft een medewerker van de communicatiedienst toestemming gegeven om de communicatie van een woonzorgcentrum mee te verzorgen tijdens haar werkuren. Ook in Oostkamp sprongen mensen van de communicatiedienst bij in het wzc. Dat is knap. Ik hoop dat we die ambtelijke barrières in de toekomst vaker kunnen doorbreken. En waarom niet wat meer werk uitbesteden als het te druk wordt? Veel freelancers en medewerkers van communicatiebureaus zagen door COVID geplande projecten wegvallen. Het zou goed zijn als elke gemeente een pool heeft van enkele mensen die af en toe wat freelance werk doen en nauw contact onderhouden met de communicatiedienst, zodat ze in crisistijd makkelijk kunnen bijspringen.'

5

Meer aandacht voor aanvullende doelgroepencommunicatie

'Vooral steden hadden tijdens de eerste COVID-golf meer aandacht voor gerichte communicatie voor bepaalde, vaak kwetsbare doelgroepen.

De stad Gent heeft sterk ingezet op specifieke acties voor jongeren, voor mensen uit de verschillende gemeenschappen, voor mensen die in armoede leven. Dat moet je op maat doen. Centrale communicatie is niet zo sterk als communicatie via mensen van de lokale jeugddienst of de diversiteitsdienst. In dit verband wil ik ook wijzen op de zeer belangrijke rol van OCMW's in de communicatie. De communicatiediensten van gemeenten en steden zijn gewoonlijk sterk in digitale en gedrukte communicatie, de welzijnsdiensten zijn veel sterker in mondelinge communicatie met ouderen, met mensen in armoede. Meer samenwerking is echt nodig. De meeste OCMW's hebben wel geen communicatiemedewerkers, behalve in de centrumsteden, maar communicatiespecialisten van de gemeente moeten nauw samenwerken met de OCMW-veldwerkers om de verschillende doelgroepen te bereiken. Uit het onderzoek blijkt ook duidelijk dat communiceren ten behoeve van specifieke doelgroepen niet of nauwelijks lukt in kleine gemeenten, zij zijn al blij als ze de basisinformatie bij iedereen gecommuniceerd krijgen.'

6

We kijken wel naar elkaar, maar we werken weinig samen

'Het onderzoek toont aan dat communicatiemedewerkers veel kijken naar

STEFANDEWICKERE

Tijdens de eerste coronagolf informeerden communicatiemedewerkers over hoe in de Dorpsstraat moest worden toegepast wat in de Wetstraat op vrijdagavond was beslist en langs vele kanalen werd verspreid. Communicatiemedewerkers konden dikwijls niet anders dan deze richtlijnen creatief te interpreteren.

hoe collega's het doen, maar slechts 24 van de 456 respondenten overlegden of werkten samen met collega's van andere organisaties. Zeker bij een pandemie, die gelijk is voor het hele land, is dat zeer opmerkelijk.'

7

Ondoenbaar en onverantwoord: kleinere gemeenten

'Een collega van een kleine Limburgse gemeente werkte ondanks een coronabesmetting en hoge koorts door, bij haar thuis. Dat kan natuurlijk niet. Kleine gemeenten, die vaak geen backup hebben voor hun communicatiemedewerker, moeten veel meer dan nu samenwerken. Er is het voorbeeld van vijf gemeenten in het Neteland – Herentals, Herenthout, Grobbendonk, Olen en Vorselaar – die al enkele jaren samenwerken aan een dertigtal thema's en projecten. Toen COVID uitbrak, was er al een basis voor een gezamenlijke aanpak, onder meer op het vlak van communicatie. In Nederland zijn er de Drechtsteden, die al pre-corona hun communicatiemedewerkers in één dienst bij elkaar hebben gebracht. Dat moeten zeker kleine gemeenten veel meer doen. Als je de centrale corona-communicatie lokaal moet vertalen, zal er tussen buurgemeenten niet zo veel verschil zijn. Je bespaart dus veel tijd en werk als een tekst maar één keer moet worden geschreven, als beeldmateriaal maar

één keer moet worden gezocht. En je maakt gebruik van elkaars sterktes.'

8

Corona was het moment van de waarheid voor communicatiemedewerkers

'Bij veel lokale overheden werd de communicatiedienst tot voor kort beschouwd als een uitvoerende dienst. Dat is nu veranderd bij een meerderheid van de gemeenten. Burgemeester, schepenen en managementteams betrekken de communicatiemedewerkers veel vaker bij het bepalen van de communicatiestrategie. Veel collega's geven aan dat ze nog harder hebben moeten werken dan tevoren, maar dat ze in hun element zijn. Ze kunnen het verschil maken en de leidinggevendenden erkennen dat. Ik mag hopen dat ze na deze crisis blijvend betrokken worden bij communicatiestrategie en -advies.'

9

Telewerken/thuiswerken: we zijn er nog niet helemaal met het nieuwe normaal

'Iets meer dan driekwart van de communicatiemedewerkers werkte vooral thuis, ruim de helft enkel thuis. De helft miste sociaal contact. Een kwart had te weinig contact met collega's, 15 procent met leidinggevendenden. Voor velen was thuiswerken weinig comfor-

tabel. Ze moesten toezicht houden op de kinderen, ze hadden geen geschikte werkplek in de woning, de technologie vertoonde mankementen. Ze hebben behoefte aan goede ICT-voorzieningen en materiële ondersteuning, en vooral aan voldoende persoonlijk contact. Lokale overheden moeten dat contact stimuleren en organiseren.'

10

Interne communicatie werd belangrijker

'71 procent van de communicatiemedewerkers heeft de voorbije maanden meer tijd besteed aan interne communicatie. Ze zetten meer en vaak nieuwe instrumenten in zoals een coronanieuwsbrief, een besloten personeelsgroep op WhatsApp of Facebook. 73 procent ondersteunde collega's bij het telewerken, 61 procent stelde handleidingen op voor online vergaderen. Interne communicatie is ook meer een kwestie geworden van wat iemand 'sfeerbeheer' noemde, het beheren van de goede sfeer in de organisatie, zorgen dat mensen zich goed voelen in hun werk, ook al moeten ze dat van thuis doen. Dat zal na corona zeer belangrijk blijven.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Het volledige rapport over het communicatiemanagement tijdens de eerste coronagolf vind je op www.kortom.be

Als het van de regering afhangt telt elke regio in de toekomst één sociale woonmaatschappij. Voor onderzoeksleider wonen **Sien Winters** kan deze fusie van de sociale verhuurkantoren en socialehuisvestingsmaatschappijen efficiëntiewinsten opleveren, maar als samenleving moeten we vooral waakzaam zijn dat het recht op wonen van de kwetsbare mensen gewaarborgd blijft.

Als onderzoeksleider wonen bij HIVA onderzoekt **Sien Winters** vooral de betaalbaarheid en kwaliteit van wonen, de organisatie en financiering van het woonbeleid en de sociale huisvesting. Ze is ook coördinator van het Steunpunt Wonen, een multidisciplinaire samenwerking van universiteiten en hogescholen. Ze zetelt in tal van werkgroepen en adviescommissies, waaronder de jury stadsvernieuwingsprojecten Vlaanderen.

‘Vandaag is de sociale huisvesting in Vlaanderen op twee manieren georganiseerd. **De klas-sieke socialehuisvestingsmaatschappijen bestaan al meer dan een eeuw en hebben samen zo’n 170.000 woningen in eigendom,** vooral zelf gebouwd of laten bouwen. Ze verhuren de woningen onder het sociaal verhuurstelsel dat streng gereguleerd is. Zeer ingewikkelde regels bepalen wie op de wachtlijst mag, maar ook hoe vrije woningen worden toegewezen. De chronologie wordt doorkruist door voorrangregels voor bepaalde doelgroepen of bijvoorbeeld voor mensen die een onbewoonbaar huis moeten verlaten. Ook lokale binding, zoals er een aantal jaren wonen, speelt mee. De huurprijs wordt berekend volgens een formule waarin het inkomen een belangrijke rol speelt, maar ook andere elementen.’

‘**Een tweede manier van sociaal verhuren gebeurt sinds de jaren tachtig-negentig via de sociale verhuurkantoren.** Eerst werd dit private huisvesting genoemd, maar ondertussen wordt het als sociale huisvesting beschouwd en zijn deze kantoren erkend en gereguleerd door de Vlaamse overheid. Ze huren zo’n 13.000 woningen op de private markt aan een prijs die doorgaans net onder de marktprijs ligt. Dat lukt onder meer omdat het sociaal verhuurkantoor instaat voor de administratie en de betaling van de huur garandeert, maar ook omdat het hier om het goede doel gaat. Zij verhuren deze woningen aan de doelgroep voor de prijs die ze zelf betalen. Onder welke voorwaarden krijgen de huurders huur-

subsidie waardoor voor hen de huurprijs lager ligt. Sinds een aantal jaren hangt de hoogte van die huursubsidie ook af van het inkomen.’

‘Het sociale verhuurkantoor wijst de woningen ook toe op een andere manier dan de socialehuisvestingsmaatschappij. Het sociale verhuurkantoor maakt gebruik van een puntenstelsel op basis van de individuele behoeften van een huurder. Hoe lager het inkomen, hoe hoger de punten, en dakloosheid levert bijvoorbeeld extra punten op. **Mensen met een grote woonbehoefte raken sneller onder dak bij het sociale verhuurkantoor. In het algemeen zijn de huurders daar het kwetsbaarst. Dat is een belangrijk verschil en mede daarom krijgen de sociale verhuurkantoren ook middelen voor een goede begeleiding van hun huurders, terwijl de sociale woonmaatschappijen subsidies krijgen voor het bouwen van woningen.**’

‘**De prijs voor een gelijkaardige woning kan behoorlijk verschillen naarmate je huurt bij een socialehuisvestingsmaatschappij of bij een sociaal verhuurkantoor. Het kanaal waarlangs je huurt, bepaalt dus de mogelijke begeleiding maar ook de huurprijs.**’

‘Bovendien zijn socialehuisvestingsmaatschappijen beter technisch uitgerust om kwaliteit van woningen te beoordelen en voor herstellen aan de huurwoningen dan de sociale verhuurkantoren. De kwetsbaarste huurders van een socialehuisvestingsmaatschappij zouden gebaat kunnen zijn bij de betere omkadering

Het recht op wonen waarborgen

die sociale verhuurkantoren doorgaans bieden. Dankzij een fusie kan het personeel beter ingezet worden in functie van wat er nodig is.'

'Als het van de regering afhangt, gaat het niet alleen om een fusie van een sociaal verhuurkantoor met een sociaal huisvestingsmaatschappij tot een woonmaatschappij, maar ook om in elke gemeente slechts één woonmaatschappij te erkennen. Daarnaast zouden de fusies moeten passen in de regio's, waarvan de afbakening nu nog in ontwikkeling is. Ook in het toewijzingssysteem zal er een en ander veranderen. Er komt waarschijnlijk één systeem dat voor alle woningen hetzelfde is en het regeerakkoord spreekt van absolute voorrang voor lokale binding. Snoeien in de veelheid aan details kan een voordeel zijn. Ook eenvormigheid zou het gemakkelijker kunnen maken om de weg te vinden. Heel belangrijk én een heikele kwestie is of het nieuwe systeem even veel rechten zal geven aan de zwakkere huurders. Zo iets hangt onder andere af van hoe zwaar de chronologie en de lokale binding zullen doorwegen en hoe belangrijk behoefte nog zal zijn bij de toewijzing van woningen.'

'Als econometist kijk ik wat betreft de fusies vooral naar de mogelijke efficiëntiewinsten. Zo kan na een fusie een grotere technische ploeg gevormd worden, waardoor mensen zich kun-

nen specialiseren en zelfs beter werken. Maar het kan ook ten koste gaan van contact met de klanten, zeker wanneer een maatschappij echt te groot wordt.'

'Tijdens onze onderzoeken hebben we alvast geen belangrijke schaal effecten gezien van grotere organisaties. Misschien kan een grootschaliger woonmaatschappij gemakkelijker nieuwe projecten realiseren, maar ook dat is onduidelijk. In elk geval zijn gemeenten gehouden aan hun sociaal objectief dat bepaalt hoeveel bijkomende sociale woningen ze moeten realiseren.'

'Voor een huurder zal het gemakkelijker zijn om maar op één plek aan te bellen en voor de gemeente is het handig om maar met één speler te moeten praten. Anderzijds kan een beetje concurrentie soms ook goed zijn.'

'Wat is het beste? De manier van organiseren zal dat bepalen. Sterke argumenten voor een fusie en het ineenschuiven van de toewijzingssystemen zijn gelijke berechtiging en een betere ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Voor de klanten zou een fusie of de manier waarop dat gebeurt niet mogen uitmaken, die moeten ergens terecht kunnen en een duidelijk antwoord krijgen op hun vragen. Maar vooral zou hun recht op wonen er niet op achteruit mogen gaan.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

NOG GEEN

OMBUDSDIENST

IN JOUW

GEMEENTE

OF **STAD?**

ZET JOUW
GEMEENTE OOK
OP DE LOKALE
OMBUDSDIENST-
KAART!

Team Lokale Kamer

Richt zelf je eigen ombudsdienst op óf neem contact op met de Vlaamse Ombudsman en sluit je aan.

Intussen gingen 18 lokale besturen je al voor, waaronder Kortrijk, Pelt, Boutersem, Sint-Katelijne-Waver en Halle. Ruim een half miljoen burgers worden zo al geholpen.

Nu jouw gemeente nog?

lokalekamer@vlaamseombudsdienst.be

Entrance Monitoring. Hier tellen ze de bezoekers al.

Er zijn betere manieren om het bezoekersaantal te controleren.
Wist u dat grote retailers in België dit automatiseren?
Met Entrance Monitoring ondersteunt Proximus hen om bezoekers
realtime te monitoren en hier op een correcte manier op in te spelen.

Blijf ook op de hoogte over het aantal bezoekers in uw verkooppunt
en ontdek hoe we samen België digitaliseren op proximus.be/digitalbelgium

Think possible

proximus
enterprise

WINVORM

WINVORM

Sinds 2019 is de knalgele reddingspost in Knokke-Heist een echte eyecatcher. Hij doet dienst als veiligheidsgebouw, met sanitair, een lokaal voor strandreinigingsdiensten en een eerste hulp post, maar ook als hoofdredderspost, CP-OPS voor brandweer en uitvalsbasis voor de strandpolitie. De gemeente zocht hier naar een opvallend ontwerp, dat uiteindelijk een nieuw iconisch gebouw is geworden.
Ontwerper: Compagnie O/John Körmeling

Ruimtelijke kwaliteit in West-Vlaanderen **Inspireren en begeleiden**

Naast de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester voor grootschalige stedelijke uitdagingen en bouw- en infrastructuurprojecten bestaat in West-Vlaanderen WinVorm voor de vele kleine projecten in de publieke ruimte, van gebouwen tot parken en landschappelijke inrichting.

WINVORM

WINVORM

WINVORM

Naast een nieuwe kantine voor voetbalclub S.K. Westrozebeke huisvest dit nieuwe complex ook de lokale buitenschoolse kinderopvang en een polyvalente ruimte. Door beide functies te combineren ontstaan er nieuwe, ruimere mogelijkheden. Het multifunctionele karakter gaat in dit project verder dan het gebouw dat in 2018 werd gerealiseerd. Ook de buitenruimte speelt hierin een belangrijke rol en kan de functionaliteit van het gebouw versterken.
Ontwerper: URA - Yves Malysse, Kiki Verbeeck

WINVORM

Twintig jaar geleden begon WinVorm (West-Vlaanderen in Vorm) aan een missie: ruimtelijke kwaliteit op de agenda plaatsen in West-Vlaanderen. De Provincie West-Vlaanderen, de intercommunales Leiedal en WVI, het team Vlaams Bouwmeester en de Vlaamse Landmaatschappij sloegen hiervoor de handen in elkaar, hierbij ging altijd hun speciale aandacht naar de plattelandsgemeenten.

Van meet af aan is WinVorm vertrokken vanuit een tweeledige werkwijze om het belang van ruimtelijke kwaliteit en goed publiek opdrachtgeverschap te laten doorsijpelen in de publieke opgaves van de lokale besturen: inspireren en begeleiden.

Inspelen op maatschappelijke uitdagingen

Sinds twintig jaar zet WinVorm via zijn jaarlijkse lezingenreeks de uitdagingen voor kleinere steden en dorpen op de agenda, en inspireert het aan de hand van relevante en sterke voorbeelden uit binnen- en buitenland. Een jaarlijks aanbod van vijf lezingen en een daguitstap openen de blik van lokale besturen voor nieuwe uitdagingen, en bieden stof tot nadenken bij hun eigen ruimtelijke opgaves. Zo speelde WinVorm de voorbije tien jaar in op relevante maatschappelijke uitdagingen, zoals slim en meervoudig ruimtegebruik, de klimaatuitdagingen, de verdichting en het omgaan met erfgoed.

Kwaliteitsbewaking

Van bij de start was het ook de bedoeling lokale besturen te adviseren over de ruimtelijke kwaliteit van hun investeringsprojecten. Zo werd de Kwaliteitskamer opgericht, bestaande uit deskundigen van de initiërende partners en vier door de Vlaams Bouwmeester aangeduide externen. In de loop van de jaren passeerden tientallen publieke lokale projecten – zowel kleinere gebouwtjes als infrastructuur – de revue. Telkens formuleerde de Kwali-

Het nieuwe sociaal huis in Langemark-Poelkapelle werd in 2019 als een tweeluik tegen het huidige gemeentehuis in de Kasteelstraat gebouwd. Het gemeentehuis fungeert als formeel luik, het sociaal huis heeft een informeler, huiselijker karakter. Een centrale trap verbindt de verdiepingen en toont een verrassende architectuur. De uitbreiding van het gemeentehuis in Langemark door Tom Thys architecten is gekoppeld aan de heraanleg van de openbare ruimte en een visie op de verdere verdichting van de kern. Het nieuwe gemeenteplein is onderdeel van een groter geheel; een nieuw gemeentepark als verbinding tussen spoorweg en kerk.
 Ontwerper: Tom Thys i.s.m. Sileghem & Partners, Tech 3, Buro Groen

teitskamer een deskundig advies om het ontwerp waar nodig bij te sturen. Omdat oog voor de uiteindelijke kwaliteit van een ontwerp eigenlijk al begint bij de opmaak van de projectdefinitie en het scherpstellen van de vraag, is in 2012 gestart met een Open Oproep op maat van kleinere projecten van lokale besturen: de Oproep WinVorm en vanaf 2014 de Selectie WinVorm. Via een sterk verankerde lokale begeleiding bij de procedure – vanuit de regiowerking van de Provincie en beide intercommunales – worden lokale bouw-, infrastructuur- en landschapsprojecten via een wedstrijdformule in de markt gezet met als hoofddoel de opdracht te kunnen toewijzen aan een ontwerpteam van goede kwaliteit. De voorbije jaren zijn voor negentig projecten ontwerpteams geselecteerd en ondertussen zijn er ook al twintig projecten gerealiseerd. ■

DAVID VANDECASTEELE IS COÖRDINATOR PLANNING EN MOBILITEIT VAN WVI

www.winvorm.be voor alles over de lezingenreeks, de voorbije Oproep en de Selectie WinVorm

De Leiemeersen aan de monding van de Heulebeek vormen een van de laatste grotere openruimtegebieden in de Leievallei binnen het stedelijk gebied van Kortrijk. In het Vlaspark in Kuurne komen verschillende netwerken van voetwegen en fietspaden samen. Mede door de aanwezigheid van een waardevolle hoeve en de voormalige vlassites Sabbe en Verschaeve, biedt het meersengebied tussen Leie en Heulebeek nu nog meer mogelijkheden om hier recreatieve activiteiten te ontwikkelen.
 Ontwerper: Delva Landscape architects/ Plusoffice

A woman with long dark hair, wearing a white long-sleeved top and white wide-leg trousers, stands on a rooftop terrace. She is smiling and looking towards the camera. The terrace has a wooden deck and a black metal railing. In the background, there are several modern buildings with glass facades under a clear sky.

**'Ik hou niet van
bureaucratie en
administratie, wel van
dat er veel op het terrein
met de lokale besturen
wordt gerealiseerd.
Dus moeten we zien
dat ze goede praktijken
uitwisselen en geen
jaren verliezen door
plannen te tekenen.'**

Geef water de ruimte

Opdat er in de toekomst nog water uit de kraan komt, moeten we dringend anders omgaan met water. Zodra **Zuhail Demir** vorig jaar minister werd, hoorde ze van wetenschappers de vraag naar een daadkrachtig plan. 'Dat is sinds deze zomer klaar: de Blue Deal met zeventig acties om het water weer de ruimte te geven die het nodig heeft, ook in de ruimtelijke ordening. We moeten alles op alles zetten, daarom is er een budget van bijna een half miljard voorzien.'

‘Ik geloof hard in de Blue Deal. Je ziet ook bij de lokale besturen dat ze snakken naar een waterbeleid. Maar ze komen geld tekort, wij gaan daarin dus voorzien, net zoals we knowhow zullen leveren.’

“Als u niet dringend handelt, zullen er binnenkort regio’s in Vlaanderen zijn waar geen druppel meer uit de kraan komt.” Deze woorden van de eerste professor die bij mij als kersvers minister langskwam, betekenden een wake-upcall,’ zegt Zuhail Demir die na vier droge zomers op rij wel wist dat er wat problemen met het water waren, maar niet dat het zo acuut was. ‘Ook de andere wetenschappers en experts met wie ik daarna sprak, riepen op tot actie, dringende actie. Vlaanderen werd in het verleden actief verdroogd, water moest zo snel mogelijk weg. De laatste vijftig jaar is drie kwart van onze natte natuur verdwenen en die natuur is zo belangrijk om het water traag te laten infiltreren en het zo lang mogelijk ter plaatse te houden om de droogte tegen te gaan.’

Was dat de aanzet tot de Blue Deal?

‘Volgens een OESO-meting over waterbeschikbaarheid staat België op de vierde plaats, onderaan! Op termijn wordt het heel problematisch, maar voor veel bedrijven en voor de landbouw is actie nu al nodig. Wetenschappers, lokale besturen en provincies snakken naar een duidelijk plan. Dat plan, de Blue Deal, werd tijdens de laatste ministerraad voor de zomer goedgekeurd. De Blue Deal met zeventig acties moet het water weer de ruimte te geven die het nodig heeft, ook in de ruimtelijke ordening. We moeten alles op alles zetten en er is een budget van bijna een half miljard gereserveerd. Dat is heel

BART LASUY

wat. De volgende maanden en jaren zullen we die zeventig acties uitvoeren samen met de lokale besturen, zij zijn onze cruciale partners om het beleid uit te stippelen. Daarom zetelt de VVSG ook in de taskforce droogte, naast de ministers Hilde Crevits, Bart Somers en Lydia Peeters, de provincies en wetenschappers.’

Hoe krijg je gemeenten verleid tot actie?

‘We gaan gemeenten stimuleren om verantwoordelijkheid te nemen, niet straffen. Een van de eerste zaken die een gemeente op orde zal moeten hebben, is een hemelwaterplan. Slechts 38 lokale besturen hebben er momenteel één, dat is echt problematisch. We zullen de andere verleiden door op termijn watergerelateerde subsidie mede afhankelijk te maken van hun hemelwaterplan, dat we trouwens willen uitbreiden tot een hemelwater-en-droogteplan. We moeten de lat veel hoger leggen, 38 gemeenten is veel te weinig. We willen gemeenten op alle vlakken stimuleren en daarom hebben we veel subsidies klaarliggen.’

De gemeenten zijn nog maar pas af van de planlast op het vlak van cultuur, sport, milieu en jeugd en u komt met nieuwe plannen af?

‘Zo is het niet. We willen geen planlast creëren, we willen dat iedereen in actie schiet en het slim aanpakt. Voor een gemeente is zo’n plan cruciaal om aan de slag te gaan, ze mogen er ook met een paar besturen aan samenwerken. Daarnaast willen we dat gemeenten hun beste voorbeelden met elkaar uitwisselen. Maar ook willen we alles wat met bronbemaling te maken heeft in nieuwe regelgeving steken. Voor nieuwe gebouwen pompen aannemers enorm veel water op en nu vloeit dat meestal rechtstreeks in de rioleringen. We willen met de lokale besturen afspreken dat dit water bijvoorbeeld wordt opgeslagen zodat het voor andere doeleinden kan worden gebruikt. In Diepenbeek gebeurt dit al, het

opgepompte water wordt in grote tonnen bewaard. De groendienst en landbouwers halen het dan op voor het besproeien van planten en velden. Er moeten afspraken te maken zijn met de ontwikkelaars. Ondanks watertekorten pompen we nu veel water rechtstreeks in de riolering, dat is onbegrijpelijk.'

En in de zomer volgt dan een captatieverbod. Hoe kunnen gemeenten zulke captatieverboden handhaven?

'Vanuit Vlaanderen kijken we naar nieuwe technieken. Gemeenten kunnen met gps werken of drones inzetten. Ze kunnen ook samenwerken voor de aankoop, zodat ze tijdens het captatieverbod deze nieuwe technieken kunnen inzetten.'

Welke andere manieren van stimuleren ziet u nog?

'We hebben subsidies voor ontharding onder de naam *Vlaanderen breekt uit* en ook collega Bart Somers die in de taskforce zetelt plant initiatieven. Per lokale euro legt Vlaanderen een euro bij. Dus als een lokaal bestuur voor 10.000 euro onthardt, leggen wij in principe 10.000 euro bij.'

'Lokale besturen leveren de vergunningen voor nieuwe gebouwen, wij zeggen hen om bij grote oppervlakten een waterscan te vragen. Veel lokale besturen zijn ook al bezig met de voortuinen. Daar moet al het regenwater infiltreren. De regel moet zijn dat er niet meer dan een derde wordt verhard en dat twee derde vrij blijft voor waterinfiltratie. Dat kan ook met gebruik van waterdoorlatend materiaal zijn. We zullen de goede praktijken verzamelen en via de VVSG laten verspreiden.'

'Daarnaast waken wij erover dat bij het afleveren van vergunningen naast de watertoets ook een droogtetoets komt, aangepast aan de Blue Deal. Dit gaat ver, hoor, maar alles wordt gebundeld en op elkaar afgestemd. Ik hou niet van bureaucratie en administratie, wel dat er veel op het terrein met de lokale besturen wordt gerealiseerd. Dus moeten we zien dat ze goede praktijken uitwisselen en geen jaren verliezen door plannen te tekenen. Daar hebben we geen tijd meer voor. We moeten inderdaad overgaan tot actie.'

'En echt waar, veel lokale besturen zijn zeer goed bezig. Maar ze hebben informatie, ondersteuning en middelen nodig. De lokale besturen zijn mijn eerste partners, we gaan ze belonen.'

Soms klinkt het alsof de Blue Deal vooral gericht is op het platteland.

'Nee hoor. Steden zijn helemaal mee met deze sense of urgency. Veel steden zijn al op de goede weg met ontharding, vergroening en bronbemaling. Vlaanderen zal niet betuttelen maar wel goede praktijken uitwisselen. We hebben veel acties, denk ook aan *Operatie Perforatie*: waar we ook steden willen stimuleren om hun pleinen te ontharden.'

Vlamingen zijn koplopers in het scheiden van afval, zullen ze ook koplopers worden in zuinig watergebruik?

'In elk geval gaan we hen met campagnes sensibiliseren. Nu

al zijn we bezig met de kleine kinderen: laat het water niet lopen tijdens het tandenpoetsen. Je moet bij de kleintjes beginnen. Wie zuinig waterverbruik zegt, zegt ook slim waterverbruik. We onderzoeken bijvoorbeeld ook de haalbaarheid van een waterinfiltratiebonus voor mensen die hun regenwater laten infiltreren op hun eigen perceel. We zullen niet straffen maar wel bewustmaken en belonen.'

Ook voor circulair watergebruik?

'Alle hergebruik willen we stimuleren. Voor de wc hoeft je toch geen drinkwater te gebruiken? In eerste instantie richten we ons echter op het gebruik van het water van grote oppervlakten, dat doen we met een ecologiepremie voor bedrijven, industrieterreinen maar ook landbouwbedrijven. Er is heel veel. We proberen het eenvoudig te houden. De tijd van plannen maken is voorbij. Ik wil helder en simpel geld inzetten op kostenefficiënte projecten.'

U had het over alle natte natuur die verdwenen is. Wat gaat u daaraan doen?

'Een groot deel van het budget gaan we besteden aan het maken van natte natuur. Het is zo belangrijk dat het water infiltreert en in de grond dringt en dat het niet snel wordt afgevoerd. We zullen moerassen en veengebieden aanleggen. Daarvoor zijn de lokale besturen onze partners, net zoals de natuurverenigingen. Nu al komen gemeenten met projecten af om natte natuur te realiseren. Daarom is het behoud van de Groene Delle, op de grens van Hasselt, Lummen en Heusden-Zolder, zo belangrijk: het is trilveen en dat is sterk waterabsorberend. Daarom mocht dat gebied niet verdwijnen, al was de procedure daarvoor al vijf of zes jaar aan de gang.'

'We zullen ook de polders in Vlaanderen herstellen en er natte natuur van maken. Lokale besturen die voormalig veengebied herstellen, zullen daar subsidie voor kunnen krijgen. Voor Vlaanderen is dat pure winst: er komt natuur bij en we doen iets tegen de droogte. Zo wordt één plus één drie. Hiervoor gaan we veel subsidies beschikbaar stellen.'

Hoe kunnen gemeenten en steden daar aanspraak op maken? Zullen er oproepen zijn?

'Ja, we zullen oproepen uitschrijven. Al zijn lokale besturen nu al vragende partij, omdat ze snel vooruit willen. We zijn ook bezig aan

het hermeanderen van de Demer die ooit werd rechtgetrokken. Door de rivier opnieuw te laten meanderen zal het water op een trage manier in de ondergrond kunnen infiltreren, zodat het ter plaatse kan blijven.’

‘Lokale besturen investeren nu ook al in overstroomingsbekkens en gecontroleerde overstroomingsgebieden, waarbij wij financieel tussenkomen. Zo kun je woongebieden beschermen tegen de almaar fellere regenbuien, voorkom je wateroverlast en zorg je voor een tragere infiltratie. Ik geloof hard in de Blue Deal. Je ziet ook bij de lokale besturen dat ze snakken naar een waterbeleid. Maar ze komen geld tekort, wij gaan daarin dus voorzien, net zoals we know-how zullen leveren.’

‘Omdat de VVSG ook in de taskforce zit, is ze goed geplaatst om informatie en alle good practices door te spelen. Het geheel is een project voor de volgende acht tot tien jaar. Enerzijds gaan we informeren en sensibiliseren over alle mogelijke initiatieven, van de voortuintjes tot de hemelwaterplannen, anderzijds zijn er grote infrastructuurwerken voor de stuwen, natte natuur en waterbuffers nodig. Voor die laatste hebben we meer tijd nodig. Er zal deze beleidsperiode enorm worden geïnvesteerd in water.’

Niets zo leuk als met water spelen. Zit er ook een recreatief luik aan de Blue Deal?

‘Ik ben inderdaad aan het denken om er ook het aangename aan te koppelen. Tijdens de afgelopen droge zomer konden we niet op vakantie en bleek hoe belangrijk water was. Het sluitstuk zouden ecologische zwemvijvers kunnen zijn, zoals er in Deurne eentje is. Sommi-

‘Alle experts zeggen dat we de Europese doelstelling van Proper Water in 2027 niet zullen halen. Ik heb pas een brief naar 250 gemeenten geschreven met de vraag om alsjeblief een project voor riolering in te dienen, want ook dit jaar is er weer een onderbenutting van de middelen.’

ge lokale besturen dromen hier van. Maar eerst moeten we zien dat er genoeg water uit de kraan blijft komen. Water is zo belangrijk, in het verleden werden er al veel oorlogen om gevoerd. Stel je maar eens voor dat er geen water uit de kraan komt. Dat wil je niet meemaken en daarom ondernemen we nu actie.’

Bij waterbeleid denken we ook aan rioolbeleid. Gemeenten voelden zich in de kou gezet, toen u op het journaal verklaarde dat ze op dat vlak schuldig verzuim pleegden.

‘Mijn reactie kwam uit een bezorgdheid over basishygiëne, het welzijn van de burgers en het milieu. Ik heb ook uitdrukkelijk gezegd dat veel lokale besturen goed bezig zijn, maar nog te veel niet. Sommigen verschuilen zich voor hun uitstelgedrag achter de versnippering in de ruimtelijke ordening. Vlaanderen heeft bijvoorbeeld jaarlijks 123 miljoen euro veil via VMM om 75 procent van de kosten onder de grond te dragen. Ik heb pas een brief naar 250 gemeenten geschreven met de vraag om alsjeblief een project in te dienen, want ook dit jaar dreigt er weer een onderbenutting van de middelen. Alle experts zeggen dat we de Europese doelstelling van Proper Water in 2027 niet zullen halen. Ik spoor de lokale besturen aan om er toch volop op in te zetten. En eerlijk waar, door die Pano-reportage van begin november zijn sommige lokale besturen wakker geschoten, ze hebben me al inhaalplannen gestuurd. Je moet prioriteiten stellen en keuzes maken. Eindelijk is er eens een minister die zegt “Nu moet het gebeuren.” Ik wil geen excuses meer horen, iedereen moet in gang schieten.’

Hoe staat u tegenover het rioolakkoord waarbij gemeenten voor de laatste kilometers riolering gefinancierd worden op basis van het aantal woningen dat ze op de riolering kunnen laten aansluiten in plaats van per groot project?

‘Willen we een goede waterkwaliteit in Vlaanderen dan moet de zuiveringsgraad van ons afvalwater omhoog. Dat is het uitgangspunt. Ik sta dus zeker niet weigerachtig tegenover een rioolakkoord, waarbij we samen met de gemeente duidelijke doelstellingen vastleggen. Momenteel lopen hierover de gesprekken, maar het is wat mij betreft evident dat we vanuit Vlaanderen een stok achter de deur moeten houden. Een groot deel van de achterstanden zijn historisch gegroeid, maar als gemeenten halsstarrig blijven weigeren om rioleringen aan te leggen, dan moet het mogelijk zijn om vanuit Vlaanderen in te grijpen. Daarnaast willen we het al dan niet aangesloten zijn op rioleringen ook in de woningpas opnemen. Dan zie je als kandidaat-koper meteen of er riolering ligt. Ik hoop dat dit een extra stimulans is voor lokale besturen om er werk van te maken.’

Waar zijn die grote tekorten op het vlak van riolering?

‘We hebben nu geen volledig zicht op de 50.000 kilometer leidingen die er liggen, we weten niet waar ze allemaal juist zitten, laat staan in welke staat ze verkeren. Daarom heb ik de rioolbeheerders de opdracht gegeven om een rioleninventaris op Vlaams niveau op te maken. Daarom willen we een register, ook voor de nodige herstellingen, zo kun je de werken op elkaar afstemmen, investeren waar de nood hoog is en hogere kosten vermijden. De Vlaamse en de lokale diensten moeten trouwens meer dialogeren en samenwerken om de werken efficiënter te doen verlopen.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

COPRO, uw kwaliteitspartner in wegenis en infrastructuur.

Onpartijdig controleren en certificeren, daar gaan wij voor.

COPRO heeft het beheer van het NTMB-zorgsysteem overgenomen van het Departement Omgeving van het Vlaams Gewest. Hiermee wil COPRO aandacht geven aan natuur ondersteunende technieken bij infrastructuurwerken.

COPRO is als beheerder dus eveneens eigenaar van het keurmerk, en alle afspraken en procedures die horen bij het NTMB-certificaat.

COPRO vzw - Z.1 Researchpark-Kranenberg 190
BE-1731 Zellik (Asse) - T +32 (0) 2 468 00 95
BE 0424.377.275 - RPR Brussel
info@copro.eu - www.copro.eu

Buitenschoolse kinderopvang in een kerk: @bij

Bij het begin van de herfstvakantie opende de buitenschoolse kinderopvang @bij de deuren in de vroegere Sint-Jozefkerk in Eeklo. Honderd kinderen uit drie scholen in de buurt kunnen er vóór en na de schooluren en tijdens de vakanties terecht. De basisschool Sint-Jozef kan de nieuwe infrastructuur ook gebruiken voor sport en bewegen of andere activiteiten.

De eerste steen voor de modernistische Sint-Jozefkerk werd in 1974 gelegd. Bewoners van de Sint-Jozefwijk konden financieel bijdragen aan de bouw van 'hun' kerk. 'Dat werd indertijd ook massaal gedaan,' zegt de Eeklose schepen van Kinderopvang Ann Van den Driessche, die zelf al haar hele leven in de wijk woont. 'Er is de voorbije vier decennia een hechte parochieploeg gegroeid. Heel wat inwo-

ners zijn in de Sint-Jozefkerk gedoopt, gehuwd, ten grave gedragen. Voor veel wijkbewoners was het onttrekken van de kerk aan de eredienst en de herbestemming uiteraard een gevoelige zaak. We hebben hen bij het proces betrokken, ze konden deel uitmaken van een werkgroep die de plannen en de uitvoering van nabij opvolgde. Er waren ook verschillende informatiemomenten voor alle inwoners.'

Erfpacht

De Sint-Jozefwijk is de voorbije decennia fors gegroeid, er kwamen veel nieuwe woningen bij voor vaak jonge gezinnen. De buitenschoolse kinderopvang De Meibloem, in het vroegere postkantoor van de wijk, was met zijn erkenning voor zestien kinderen te klein. Voor de plus-tienjarigen werd een tijdelijke oplossing gevonden met een 'stille opvang' in de Sint-Jozefschool, waar spel aan studie werd gekoppeld. Het stadsbestuur zocht intussen een blijvende oplossing en liet zijn oog vallen op de Sint-Jozefkerk. De eerste contacten met de kerkraad dateren van vele jaren terug, maar de geesten moesten nog rijpen. De verdere terugloop van het kerkbezoek bracht dat proces in een stroomversnelling. De kerk kon een herbestemming krijgen als buitenschoolse kinderopvang,

Herbestemming van kerken

Vlaanderen telt 1800 kerken. Door de terugloop van het kerkbezoek en van het aantal priesters neemt het aantal erediensten snel af. Veel gebouwen komen leeg te staan of zijn veel te groot, gemeenten en kerkfabrieken kijken uit naar een her- of nevenbestemming. Het Projectbureau Herbestemming Kerken heeft de voorbije vijf jaar al voor zo'n 150 kerken een haalbaarheidsstudie uitgevoerd.

Het Projectbureau Herbestemming Kerken is een initiatief van zeven partners: de Vlaamse Agentschappen Binnenlands Bestuur en Onroerend Erfgoed, de Vlaams Bouwmeester, de VVSG, het Kenniscentrum Vlaamse Steden, Vlinter en het Expertisecentrum voor Religieuze Kunst en Cultuur Parcum. Gemeenten en kerkbesturen kunnen bij het projectbureau een aanvraag indienen voor een begeleid haalbaarheidsonderzoek voor de volledige herbestemming of de nevenbestemming van een parochiekerk. Coördinator Niek De Roo: 'We kiezen die projecten waarbij kerkfabriek en gemeente op dezelfde golflengte zitten en samen een zinvol idee verder willen laten onderzoeken. Ze moeten ook aantonen dat ze er echt

werk van willen maken, er moet een engagement zijn om tot uitvoering over te gaan.' Onder het voorzitterschap van de Vlaams Bouwmeester zijn vijf jaar geleden zes ontwerp bureaus geselecteerd. Via een raamovereenkomst begeleiden zij elk een aantal gemeenten en kerkbesturen die al een idee of enkele ideeën hebben over de toekomst van een kerk. De bureaus voeren ontwerpend onderzoek uit om de ruimtelijke haalbaarheid van de ideeën na te gaan en maken ook een volledige financiële raming. Intussen is de zevende en laatste projectoproep afgesloten. Tegen eind volgend jaar zullen in totaal ongeveer 150 kerken de revue gepasseerd zijn. De zeven partners denken na over hoe de werking vanaf 2022 kan worden voortgezet.

Publiek en privaat

Het projectbureau buigt zich enkel over projecten voor een publieke invulling van een kerk, niet over een commerciële of private herbestemming. Niek De Roo ziet na vijf jaar werking enkele grote lijnen. 'Sommige gemeenten willen nieuwe dienstverlening aanbieden en plannen hiervoor investeringen in een nieuwbouw

Een digitale rondleiding in @bij vind je op

of ze willen bestaande dienstverlening verhuizen omdat het huidige gebouw niet meer volstaat. Ze willen onderzoeken of de kerk een optie is. In De Panne bijvoorbeeld komt het sociaal huis in het gemeentehuis, de bibliotheek moet plaatsmaken. Het projectbureau heeft onderzocht of een kerkgebouw een goede locatie kan zijn voor de bibliotheek. Wortegem-Petegem heeft geen feestzaal en plant een nieuwbouw, maar misschien is een kerk die vrijkomt een alternatief. In Kemmel werd een nieuwe plek gezocht voor het gemeenschapshuis. Onderzoek laat zien hoe een nieuw volume ingeschoven kan worden in de wederopbouwkerk, met oplossingen voor typische problemen zoals de hoogte van de kerkruijmt, de pilaren, de niveauverschillen, duurzaamheidsnormen. Elders, zoals in Eeklo, heeft de buitenschoolse kinderopvang te kampen met plaatsgebrek en opent een leegstaande kerk mogelijkheden. Dit zijn dossiers die vrij snel richting uitvoering gaan, omdat de gemeente weet wat ze wil en al budget heeft vrijgemaakt voor een nieuw gebouw of een verhuizing. In een tweede reeks projecten wil een gemeente meer zicht krijgen op de mogelijkheden van een vrijkomende kerk. Die dossiers gaan meer in de richting van polyva-

lent gebruik, met ruimte voor verenigingen, voor de scholen in de buurt. In de kerk of een deel ervan komt dan basisinfrastructuur: sanitair, een keuken, een bar, een bergruimte, mobiel meubilair. Er komen allerlei functies in terecht, de gemeente neemt het gebouw op in haar reguliere patrimonium. Een derde vraag die we niet zo dikwijls kregen, is te onderzoeken of een kerkgebouw niet volledig of gedeeltelijk kan worden weggenomen om de instandhoudingskosten te beperken of nieuwe ruimte te creëren.'

Niek De Roo is ervan overtuigd dat de vraag naar de her- en nevenbestemming van kerken de komende jaren alleen maar zal toenemen. Lokale overheden zullen geen oplossing kunnen vinden voor al die gebouwen. De private sector zal, zeker in steden, steeds vaker in beeld komen. 'We hebben al een eerste golf gehad met semipublieke paters- en kloosterkerken die zijn omgebouwd tot woningen, lofts, fitnesscentra. Bij de parochiekerken die altijd een publieke betekenis hebben gehad, ligt dat veel gevoeliger. Maar ook daar zal de private sector onvermijdelijk een steeds belangrijkere rol gaan spelen.'

BVM

de stad sloot een langlopende erfpacht-overeenkomst met de kerkelijke overheid die eigenaar blijft van het gebouw.

Kerkbanken

Het architectenbureau Denc! stond voor de moeilijke opgave om de verwachtingen van de stad en de kerk-

die eerste rijen kerkbanken is de hele ruimte verhoogd. Die oplossing heeft het architectenbureau uitgedokterd om tegemoet te komen aan een opmerkelijke voorwaarde van de kerkfabriek. Die wilde niet dat de kerkbanken werden weggenomen, zodat het gebouw na afloop van de erfpachtovereenkomst

De kinderopvang moest te gast zijn in de kerk, zoals voormalig stadsarchitect Filip De Pau het omschreef, maar anderzijds moest het gebouw kindvriendelijk zijn, speelkansen bieden, voldoende bergruimte hebben.

fabriek te verzoenen. Ann Van den Driessche: 'Er moest een evenwicht zijn tussen het respecteren van de historische en architecturale waarden van het gebouw en de behoeften van een hedendaagse kinderopvang. De kinderopvang moest te gast zijn in de kerk, zoals voormalig stadsarchitect Filip De Pau het omschreef, maar anderzijds moest het gebouw kindvriendelijk zijn, speelkansen bieden, voldoende bergruimte hebben.' Op de plek waar vroeger het altaar stond, onder een grote koepel met veel lichtinval, is nu een cirkelvormige speelruimte gecreëerd. De kerkbanken stonden in een halve cirkel rond het altaar. De eerste twee rijen kerkbanken zijn behouden, er is een tafel tussen geplaatst. Hier kunnen kinderen zitten, praten, lezen, een gezelschapsspel spelen. Is er een activiteit, dan kunnen de banken dienst doen als gelijkvloerse tribune voor de toeschouwers. Achter

weer een kerkelijke functie zou kunnen krijgen, als dat nodig en wenselijk zou zijn. De banken bestonden uit een betonnen sokkel met daarop een zitvlak van kurk en een rugleuning. De rugleuningen zijn verwijderd, maar op de betonnen sokkels zijn houten platforms gebouwd. Zo zijn twee grote, open en multifunctionele podia gecreëerd waaronder de basis van de kerkbanken behouden bleef. Er is plaats voor actief spel, themahoekjes, een keuken met tafels. Rond de podia zijn er veel opbergruimtes voor alle speelgerief. De wand aan de achterzijde van het atrium waar het altaar stond, verbergt twee trappen die toegang geven tot twee lokalen die vroeger als vergaderruimtes dienst deden. De ene plek is nu een volledig uitgeruste crearuimte, waar ook gestudeerd en gelezen kan worden. De andere ruimte staat in het teken van dans, muziek, theater, bewegen. De voormalige sacristie van

de kerk is een personeelsruimte, de kleinste kinderen kunnen er verzorgd worden. 'Ook de buitenruimte wordt een grote troef,' zegt schepen Van den Driessche. 'In de lente moeten onze kinderen naar buiten kunnen. Er komen een terras, een grasveld, een zandbak, speeltoestellen, fruitbomen, een moestuin. Elke dag wordt in @bij verse soep gemaakt, samen met de kinderen, en vanaf volgend jaar zoveel mogelijk met groenten uit de tuin. En als we over enkele jaren ook eigen fruit hebben, zal er confituur gemaakt worden.'

Netoverschrijdend

De verbouwingswerken gingen eind 2018 van start. Het werd een moeilijk parcours met failliete onderaannemers, de ontdekking van verborgen gebreken, onvoorziene werken. Bij de start van de herfstvakantie, op 3 november, kon @bij de deuren openen. De kinderopvang loopt van 6.45 uur tot de start van de school en tot 18.45 uur na schooltijd. Tussenin kan de naastgelegen Sint-Jozefschool het gebouw gebruiken voor lessen en voor het eten van boterhammen 's middags. Ze krijgt daarvoor huursubsidie van het departement Onderwijs. @bij heeft een erkenning voor honderd kinderen, van drie scholen: de Sint-Jozefschool, de methodeschool Het Droomschip verderop in de straat en het wijkschooltje Sint-Janneke. 'Dit is een netoverschrijdende realisatie. De stad heeft de volledige verbouwing gefinancierd, het project kwam niet voor subsidies in aanmerking,' besluit de schepen. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

De deuren gaan open Een toekomst voor de parochiekerken in Vlaanderen

Op vele tientallen plaatsen in Vlaanderen brainstormen werkgroepen over de toekomst van hun kerk. Of het nu om een bescheiden dorpskerk of een indrukwekkende stadskerk gaat, om een modernistische Sint-Jozefs- of om een beschermde Onze-Lieve-Vrouwekerk: het discours rond de tafel is vrij gelijklopend. Velen (her)ontdekken de kracht en de potenties van het kerkgebouw. Publieke functies als schoolkantines, gemeenschapscentra, kinderopvang, toeristisch onthaal of bibliotheken zijn dan ook de gedroomde wensbeelden voor de toekomst van een kerkgebouw.

Dit boek is geschreven door Niek De Roo en te bestellen bij www.politeia.be

Al twaalf jaar brengt OCMW-barometer OCMW-dienstverlening in kaart

Elke dag opnieuw leveren de OCMW's een ernstige strijd tegen armoede. Omdat een OCMW afhankelijk van de behoeften in elke stad en gemeente anders wordt georganiseerd, is er weinig systematisch cijfermateriaal beschikbaar. Daarom werd de OCMW-barometer gelanceerd. Al sinds 2008 peilt dat instrument jaarlijks naar het brede palet van hulp- en dienstverlening van de OCMW's. Het cijfermateriaal wordt gebruikt voor beleidsdoeleinden en om de belangen van de OCMW's te behartigen. Bovendien is het een benchmark voor alle OCMW's.

De OCMW-barometer kreeg er in 2016 nog nieuwe thema's bij en de verschillende soorten hulpverlening werden grondiger onderzocht. Zo werd in 2017 apart gepeild naar het aantal cliënten aanvullende financiële steun op basis van een eenduidige definitie van de stuurgroep OCMW-barometer. De OCMW-barometer stelt grosso modo vragen over woonbeleid, zorg voor oud en jong en

De OCMW-barometer stelt vragen over woonbeleid, zorg voor jong en oud en het aantal cliënten financiële steun.

Ondanks alle inspanningen van het OCMW om uithuiszetting te voorkomen, zijn er jaarlijks meer dan 11.000 zulke vorderingen.

het aantal cliënten financiële steun. De vragen worden gespreid over het hele jaar gelanceerd om zo de werklast voor de besturen aanvaardbaar te houden. Iedere enquête groepeerd vragen over een bepaald soort hulpverlening. Ze kan daarom gemakkelijk worden ingevuld door de persoon die daarvoor het best geplaatst is. Naar gegevens die in andere databanken beschikbaar zijn, wordt via

de OCMW-barometer niet gevraagd. Zo zijn gegevens over tewerkstellings- en activeringsbeleid maar ook over gezinszorg elders beschikbaar en tref je die vragen en antwoorden dus niet aan in de OCMW-barometer.

Woonbeleid

OCMW's zijn zeer actief op het gebied van wonen en woonbeleid voor hun cliënteel. Jaarlijks hebben ze met

11.000 tot 12.000 vorderingen tot uithuiszetting te maken. Dat zijn dus een 230-tal gevallen per week, ondanks alle inspanningen van het OCMW om uithuiszettingen te voorkomen. Daklozen, woonwagenbewoners en personen zonder vaste woonplaats kunnen een referentieadres bij het OCMW nemen. Dat maakt het mogelijk om uitkeringen te ontvangen waarvoor je een officiële woonplaats

moet hebben. Hiertoe behoren onder meer werkloosheidsvergoedingen en kinderbijlagen. Toekenning van een referentieadres zit duidelijk in de lift. Het totale aantal geschatte referentie-adressen is in 2019 tot ongeveer 5400 toegenomen. Voor cliënteel dat zonder woning valt, lost een doorgangswoning veel problemen op. Hierbij neemt drie kwart van de OCMW's dan zelf de woonbegeleiding op. Dat OCMW's zorg dragen voor de zwakkeren in onze samenleving, mag blijken uit tabel 1. Die geeft een overzicht van de doelgroepen die in doorgangswoningen verblijven.

Drie kwart van de OCMW's verhuren panden aan daklozen. Die vormen daarmee de belangrijkste doelgroep, gevolgd door cliënteel dat met een uithuiszetting kampt. Gezinnen met relationele problemen of die moeten afrekenen met een ongeschikte woning, zijn voor bijna de helft vertegenwoordigd. Partnergeweld komt voor

circa 40% voor. Erkende vluchtelingen en de categorie 'andere' sluiten af. Om in te staan voor noodopvang van personen of gezinnen, doen OCMW's een beroep op partners. Samenwerking gebeurt vooral met CAW's, ho-

Met de integratie van gemeente en OCMW is de omvorming van OCMW-barometer tot een barometer over de sociale dienstverlening van het lokale bestuur iets om over na te denken.

tels, motels, jeugdherbergen, opvangcentra en onthaalhuizen. Maar ook samenwerking met andere OCMW's behoort tot de mogelijkheden. Dat OCMW's steevast met woonproblemen worden geconfronteerd, illustreert tabel 2. Die geeft aan wat de grootste problemen in verband met huisvesting zijn.

Het 'vinden van goede, betaalbare en energiezuinige woningen voor kansarmen of personen/ huishoudens met laag inkomen' wordt door bijna elk OCMW aangehaald. Dit wordt op de voet gevolgd door 'lange wachtlijsten

voor sociale woningen' met bijna 80%. Bijna één derde van de respondenten noteert 'Weinig sociale woningen / woningen op de privéhuurmarkt voor grote huishoudens'.

Thuiszorgdiensten en zorg voor jong en oud

Dat OCMW's opkomen voor kwetsbare personen in onze samenleving, blijkt uit tabel 3. Het gros van de OCMW's biedt schoonmaakdiensten, mindermobielenvervoer en maaltijdbedeling aan huis aan. Aangeboden schoonmaakdienst kan als erkende of niet-erkende schoonmaakdienst, al dan niet binnen een welzijnsvereniging. Ongeveer 50% van de OCMW's heeft een schoonmaakdienst met dienstencheques. De doelgroep lijkt duidelijk: voor schoonmaakdiensten en maaltijdbedeling aan huis is het overgrote deel van het cliënteel ouder dan 65 jaar. Zoals al vermeld worden gegevens van gezinszorg niet via de barometer opgevraagd, aangezien die elders beschikbaar zijn.

De OCMW-barometer toont aan dat het overgrote deel van de OCMW's maaltijdbedeling organiseerde. De gehanteerde eenheidsprijzen zijn democratisch en afgestemd op de hulpbehoefte van het cliënteel. Hetzelfde geldt voor mindermobielenvervoer dat meer dan drie kwart van de OCMW's autonoom organiseert. Iets meer dan één vijfde geeft aan hiervoor met andere organisaties

Voor schoonmaakdiensten en maaltijdbedeling aan huis is het overgrote deel van het cliënteel ouder dan 65 jaar.

LIVLA AERIS

samen te werken. Mantelzorgpremies worden vooral door het OCMW aangeboden, en duidelijk minder door de gemeente of stad. Ook nemen lokale besturen bijkomende initiatieven ter ondersteuning van mantelzorgers, bijvoorbeeld de Dag van de Mantelzorg.

Aantal cliënten aanvullende financiële steun

In overleg met de stuurgroep 'OCMW-barometer' werd in het recente verleden 'cliënt aanvullende financiële steun' omschreven. Los van een eenduidige definitie was een bijkomende doelstelling om het totaal aantal cliënten in hulpverlening zo goed mogelijk in kaart te brengen. Zo moet de beslissing tot toekenning van een aanvullende financiële steun door het OCMW worden genomen. Of die steun terugvorderbaar is of niet, of hij eenmalig, in de vorm van dringende steun of gedurende een langere tijd wordt toegekend, om maar enkele criteria te noemen, het is van geen belang. Deze begripsomschrijving geeft minder verwarren en biedt meer houvast voor de OCMW's. Bij de peiling naar het aantal cliënten aanvullende financiële steun wordt de omschrijving meegegeven. Dit kan een goede manier van werken zijn, temeer omdat de peiling naar het aantal cliënten aanvullende financiële steun apart wordt gelanceerd.

Dit artikel presenteert maar enkele samenvattende resultaten uit de OCMW-barometer. De OCMW-barometer biedt enorm veel informatie en kan in die zin beleidsondersteunend werken. Zo behoort de aanlevering van datasets voor een bepaalde regio op verzoek ook tot de mogelijkheden. Met de integratie van gemeente en OCMW is de omvorming van OCMW-barometer tot een barometer over de sociale dienstverlening van het lokale bestuur iets om over na te denken. ■

HANS LEDEGEN IS VVSG-STAFMEDEWERKER
MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN WERK

Tabel 1: Doelgroepen aan wie het OCMW panden verhuurt

Doelgroepen	2019
Daklozen	73,33%
Ten gevolge van een uithuiszetting	57,78%
Ten gevolge van relationele problemen	47,71%
Ten gevolge van onbewoonbaar- of ongeschiktverklaring van de woning	44,44%
Door partnergeweld/gendergeweld	42,22%
Erkende vluchtelingen	38,52%
Andere	14,81%

Tabel 2: Grootste probleem voor hulpverlening op het vlak van wonen

Wat is voor uw OCMW het grootste probleem	2019
Het vinden van goede, betaalbare en energiezuinige woningen voor kansarmen of personen/ huishoudens met laag inkomen	92,21%
Lange wachtlijsten voor sociale woningen	79,87%
Discriminatie op de private huurmarkt	32,47%
Weinig sociale woningen / woningen op de privéhuurmarkt voor grote huishoudens	27,92%
Lange wachtlijsten voor crisisopvang en noodsituaties	19,48%
Onvoldoende crisisopvang	15,58%
Weinig sociale woningen / woningen op de privéhuurmarkt voor alleenstaanden	11,04%
Onvoldoende inzet op woonbegeleiding door personeelsgebrek	9,09%
Andere	5,84%
Doorstroming vanuit doorgangswoning komt weinig aan bod door gebrek aan personeel	1,30%

Tabel 3: Algemeen overzicht aanbod diensten door OCMW's en OCMW-verenigingen

Aangeboden dienstverlening	2019
Schoonmaakdienst	78,06%
Mindermobielenvervoer	77,42%
Maaltijdbedeling	67,10%
Klusjesdienst	46,45%
Oppashulp	7,10%
Geen van bovenstaande	3,87%

Zorg voor een gezond binnenmilieu

15% van de woningen in Vlaanderen kampt met een vocht- en schimmelprobleem. Dat laat sporen na op de gezondheid van de bewoners. Wie hier iets aan wil doen, weet dat een structurele ingreep nodig is. Na de actieweek *Samen naar een gezonde thuis* van eind november komt het erop aan om blijvend te werken volgens de principes van Health in All Policies.

Een ongezond binnenmilieu is dikwijls een onzichtbaar probleem, maar toch kan het ernstige gezondheidsproblemen veroorzaken. ‘Gemiddeld brengen we zo’n 85% van onze tijd binnen door. Je zou het misschien niet denken, maar binnen is de lucht meestal slechter dan buiten,’ zegt binnenmilieu-experte Sofie Vandenbroeck van het Agentschap Zorg en Gezondheid. ‘Als je de lucht in je woning niet genoeg ververs, stapelen vocht en schadelijke stoffen zich op. Door te veel vocht in huis groeien de schimmels. Maar ook via bouwmaterialen, meubels en bijvoorbeeld schoonmaakproducten kunnen er schadelijke stoffen vrijkomen in onze woning. Die schimmels en schadelijke stoffen kunnen irritatie van ogen en luchtwegen, hoofdpijn, astma en allergieën veroorzaken of verergeren. Ongezonde binnenlucht kan dus werkelijk tot gezondheidsproblemen leiden. Zwangere vrouwen, kinderen, ouderen en zieken zijn hier extra gevoelig voor.’

In de praktijk zien Logo-medisch milieukundigen Kirsten Knaepen en Jan Vrijens dat samen met technische problemen ook het gedrag van de bewoners een slecht binnenmilieu veroorzaakt. Informeren over genoeg ventileren en verluchten is goed, maar het zijn vooral kwetsbare personen die in huizen wonen waarvan de kwaliteit het niet toelaat om gezonde binnenlucht te hebben. De huizen zijn van slechtere kwaliteit en als huurder of

noodkoper kunnen mensen met een lagere sociaaleconomische status er zelf geen ingrepen aan uitvoeren. ‘In hun omstandigheden is gezonde binnenlucht geen prioriteit,’ zegt Kirsten Knaepen. Voor haar collega Jan Vrijens gaan armoede en gezondheidsongelijkheid hand in hand. ‘Er zijn structurele maatregelen nodig, gekoppeld aan sociale dienstverlening met begeleiding en ondersteuning. Het is

het binnenmilieu interessant om er de principes van Health in All Policies op toe te passen. ‘Het raakt aan gedragsverandering bij bewoners en aan het bredere woonvraagstuk van beschikbaarheid van huisvesting, kwaliteit van woningen en woonomgevingen.’ Voor gezond wonen en gezonde publieke ruimte moeten de verschillende beleidsdomeinen de handen in elkaar slaan.

Vooraf kwetsbare personen wonen in huizen waarvan de kwaliteit het niet toelaat om gezonde binnenlucht te hebben. De huizen zijn van slechtere kwaliteit en als huurder of noodkoper kunnen mensen met een lagere sociaaleconomische status er zelf geen ingrepen aan uitvoeren.

maar door tegelijk aan die verschillende aspecten te werken dat de meest kwetsbaren geholpen kunnen worden. Hiervoor moeten op het lokale niveau alle partners uit verschillende domeinen samenwerken.’

Samenwerken is de boodschap

Ook voor Kathelijn De Decker van Gezond Leven vzw is een gezond binnenmilieu verbonden aan het armoedevraagstuk. ‘Voor sommige mensen is het kiezen tussen wonen in een slecht huis of helemaal geen dak boven hun hoofd.’ Daarom vindt zij

Health in All Policies is een methode die onder meer door de Wereldgezondheidsorganisatie wordt gepromoot om het gezondheidsbeleid concreet te maken binnen alle beleidsdomeinen en -niveaus. Omdat een gezond binnenmilieu afhankelijk is van verschillende factoren en beleidsdomeinen is dat de enige manier om echt iets te bereiken. ‘De overheid kan folders uitdelen over ventileren en verluchten, maar als de bewoner ze niet goed begrijpt, is het resultaat nihil,’ zegt Kathelijn De Decker. Dan kunnen welzijns- en gezondheidsor-

LINLAARIS

Door te veel vocht in huis kunnen er schimmels groeien. Daarom is het zaak de lucht in woningen regelmatig te verversen. In oude huizen volstaat dit niet en zijn er meer structurele ingrepen nodig.

Gezond wonen in elke gemeente

Om ervoor te zorgen dat mensen overal, in elke gemeente, gezond zouden kunnen wonen, bieden het Agentschap Zorg en Gezondheid, Gezond Leven en de Vlaamse Logo's het platform gezondbinnenmilieu.be voor professionals aan, met goede voorbeelden en plaats om succeservaringen te delen. Ook de medisch milieukundigen van de Vlaamse Logo's bieden lokaal professionele ondersteuning, inspiratie en wetenschappelijk onderbouwde informatie en materialen aan.

ganisaties, maar ook energiesnoei-ers en woonbegeleiders een belangrijke rol spelen. 'Tegelijkertijd kan een bewoner nog zoveel ventileren en verluchten, als de huisbaas het lekkende dak niet laat herstellen, zal dat allemaal geen verschil maken voor de schimmelvorming in huis. Als de overheid de huisbaas niet wettelijk verplicht om dit probleem op te lossen, dan blijft het gewoon bestaan. Maar zelfs als de overheid dit wel wettelijk kadert, dan moet de bewoner zijn rechten nog kennen en het gevoel hebben dat hij eventueel een andere woning kan vinden die nog binnen zijn budget past en die wél aan de minimumcriteria voldoet. Daarom is het wettelijk doorvoeren van minimale kwaliteitseisen zo belangrijk.' Kathelijn De Decker wijst er ook op dat huiseigenaren moeten opereren volgens de nieuwe regelgeving die voor The Green Deal wordt uitgerold. 'Het verouderde huizenpark in België zal enorme energetische renovaties moeten ondergaan. Er worden wel premies toegekend, maar momenteel wordt toch vooral gekeken naar de eigenaars zelf om tot het gevraagde energielabel A te komen. Enerzijds kan dit druk zetten op de betaalbaarheid van wonen voor huurders. Anderzijds kan er bespaard worden, waardoor het bin-

nenmilieu opnieuw in het gedrang komt.' Voor Kathelijn De Decker zou 'Niet renoveren zonder te ventileren' een campagne kunnen zijn vanuit het Energie-Agentschap. 'Een gezond binnenmilieu is geen bevoegdheid die alleen bij het Agentschap Zorg en Gezondheid ligt, ze moet worden

niveau. 'We benaderen zowel socialehuisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren als mensen die werken omtrent energie of een vernieuwende organisatie die duurzaam renoveert op wijkniveau. We willen tonen hoe de kwaliteit van een gezond binnenmilieu mee bepaald wordt door

Kathelijn De Decker: 'Het verouderde huizenpark in België zal enorme energetische renovaties moeten ondergaan.'

ingebod in alle beleidsdomeinen die de kwaliteit van het binnenmilieu mee bepalen, zoals Energie, Wonen en Omgeving. Health in All Policies vertrekt vanuit een kader dat duidelijk aangeeft welk niveau of welk domein je voor welke actie moet aanspreken. De werkwijze streeft naar overstructuren gericht op goede samenwerkingen. Dat is van belang voor complexe gezondheidsthema's zoals een gezond binnenmilieu,' zegt Kathelijn De Decker. Daarom toonde de actieweek *Samen naar een gezonde thuis* aan de hand van goede praktijken hoe Health in All Policies zich vertaalt op het lokale

al deze beleidsdomeinen. We willen ook tonen dat het een kwestie is van zoeken naar convergenties, naar mogelijkheden.' Voor Kathelijn De Decker werkt een win-winsituatie het beste voor alle betrokkenen. 'Inspelen op bestaande structuren en bestaande projecten zal daadwerkelijk het verschil maken. Samenwerken is dus het sleutelwoord van deze campagne. We hopen anderen te inspireren om op deze manier (nog meer) aan de slag te gaan.' ■

ELS WOUTERS IS PROGRAMMAMANAGER SETTINGS EN GEZONDHEID EN MILIEU BIJ HET VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN VZW

Vallen, opstaan en vooral weer doorgaan

Publieke zorg is een huis met vele kamers. Publieke zorg bestaat uit veerkrachtige, dynamische en diverse voorzieningen die gedreven zijn door kwaliteit van leven, zorg en wonen. Uniek in hun werking, maar complementair in hun missie en visie maken ze van warme zorg hun handelsmerk. In de afgelopen maanden is die verwevenheid en solidariteit nog sterker op de voorgrond gekomen: verbonden door de ambitie om het beste te geven voor hun gebruikers, reiken ze elkaar de hand. Dat is de kracht van publieke zorg.

Tijdens de terrasbabbels tussen de VVSG en vijftien thuiszorgdiensten, twaalf lokale dienstencentra en tien ouderenzorgvoorzieningen tussen juli en september sprongen twee thema's eruit: de kracht van publieke zorg en de niet te onderschatten impact van COVID-19. Het is elke keer een verhaal van vallen en opstaan, maar vooral van weer doorgaan. 'Iedereen van ons heeft een stap extra gezet, niet wetende aan welke marathon we begonnen,' zegt Sigurd Verstraete, directeur van wzc St.-Medard in Heuvelland.

Lokaal dienstencentrum manusje-van-alles

Van bijspringen in naburige woonzorgcentra en huisbezoeken op afstand, tot een verdeelpunt voor afhaalmaaltijden of beschermingsmateriaal, warme telefoongesprekken en nog veel meer: zelfs tijdens de verplichte sluiting bleven de dienstencentra bedrijvig doorwerken. Hun missie? Nabij blijven

en voorkomen dat mensen in de kou komen te staan.

'De sluiting tijdens de eerste golf voelde zo eng en bizar aan. Maar al gauw denk je dan: En wat met onze mensen? Daardoor zijn we beginnen rondbellen. De eerste gesprekken verliepen zeer luchtig: "Maar zoetje toch, we trekken dat hier wel." Maar hoe langer de lockdown duurde, hoe zwaarder de gesprekken werden. Dat net wij toen moesten sluiten, maakt dat we nu als laatsten willen blijven staan in de frontlinie,' zegt Nancy Schwing van het Merelbeekse dienstencentrum de Merelaar van Zorgband Leie en Schelde.

Ook voor de kleine praktische dingen in het leven kan een dienstencentrum het verschil maken. 'Toen er beetje bij beetje weer meer mocht, kregen we nog meer telefoontjes. Ouderen belden ons met uiteenlopende vragen: "Ik moet naar het containerpark, maar ik heb geen computer, dus ik kan

mijn plek niet reserveren," of "Ik heb een gewonde duif gevonden met een ringetje, wat moet ik daarmee doen?" Echt de zotste vragen kregen we, maar dat bewijst dat ons telefoonnummer gekend is en mensen de weg naar hier vinden. En dan helpen we graag,' vertelt Nathalie De Mol van het lokale dienstencentrum uit Lochristi. Net hetzelfde ervoer centrumleider Nathalie Vanachte van 't Binnenhof in Laarne (Zorgband Leie en Schelde): 'We hebben ontdekt dat we voor heel wat mensen de vertrouwenspersoon zijn. Zo kwam er een dame bij mij die echt niet meer wist bij wie ze terecht kon. We zien die dame niet zoveel maar ze was speciaal naar hier gekomen om haar situatie uit te klaren, echt een schrijnend verhaal.' Voor al die mensen die het echt nodig hebben, kunnen lokale dienstencentra het verschil maken. Zo ziet Nathalie Vanachte het ook: 'Ik ga niet zoveel mogelijk activiteiten organiseren om dan volle

Luc De Groote:

'We zijn echt fier op de kruisbestuiving tussen thuiszorg en woonzorg. Had je mij een jaar geleden gezegd dat het zo in zijn werk zou gaan, dan had ik je niet geloofd.'

Els Vandevoorde:
‘Alle personeelsleden stonden achter het voorstel om onze dienstverlening aan huis te organiseren. Het was heel heftig, maar we zijn zo trots dat het gelukt is.’

zalen te trekken. Daar doe ik niet aan mee. Contact moet nut hebben, we moeten mensen samenbrengen met reden, het moet meer zijn dan zalen volpompen. Wie hier komt eten, heeft dat echt nodig. Het is een speciaal publiek. We gaan niet voor de meeste maaltijden per dag, maar wie komt, komt echt omdat het nodig is: voor een behoorlijke maaltijd, sociaal contact... Ze stonden hier dan ook allemaal meteen terug zodra het maar kon.’

Dit najaar is een moeilijke periode voor veel kwetsbare inwoners. ‘Gebruikers missen vooral het sociaal contact,’ zegt Ingrid Vanruten, centrumleider van Ter Putkapelle. ‘Dat komt overal terug: het alleen zitten, niet weg kunnen, geïsoleerd zijn... Ik heb zelfs de meest optimistische mensen, waarvan ik weet dat ze heel moedig zijn en al veel hebben meegemaakt, horen zeggen dat ze het nog nooit zo moeilijk hebben gehad.’

Daarom zetten de lokale dienstencentra opnieuw alles op alles om die kwetsbare inwoners te helpen en bereiken. Ook nu hun werking weer voor een groot deel teruggeschroefd is, blijven ze er zijn voor de mensen die dit het meest nodig hebben: contact onderhouden, even aanbellen bij inwoners om te zien hoe het echt gaat, boodschappen en maaltijden opnieuw aan huis bezorgen, online activiteiten organiseren. Al die creativiteit, dat zijn de lokale dienstencentra op hun best.

De gezinszorg maakt het verschil

Ook de medewerkers uit de thuiszorg gaven de afgelopen periode het beste van zichzelf. Marlies Goethals van Thuiszorg Eeklo is echt trots op de flexibiliteit van de medewerkers: ‘Er was nooit iets te veel voor iemand.

Door corona kom je weer tot de kern van je werk, je kunt alleen maar op elkaar rekenen, niemand had dit ooit eerder meegemaakt, dus we hadden elkaar nodig. “We gaan dat hier gewoon doen,” dat was ons gevoel. Bij onze gebruikers merken we echt appreciatie. Sommigen verwoorden zelfs letterlijk dat ze de thuiszorgmedewerkers hebben gemist.’

Ook in het Zorgbedrijf Meetjesland ervoeren ze dezelfde tomeloze inzet: ‘Thuiszorg zat vervat in de noodplanning waardoor de medewerkers van de gezinszorg al zeer snel meewerkten in de woonzorgcentra waar het brandde. Dit was zeker niet evident. Maar onze medewerkers hebben zich heel sterk ingezet en kregen daar ook veel erkenning en waardering voor vanuit het woonzorgcentrum. Ik heb geen medewerkers die een slecht gevoel hebben achteraf, integendeel. We zijn echt fier op de kruisbestuiving tussen thuiszorg en woonzorg. Had je mij een jaar geleden gezegd dat we een crisis zouden doormaken en dat het zo in zijn werk zou gaan, dan had ik je niet geloofd,’ zegt Luc De Grootte, directeur thuiszorg Zorgbedrijf Meetjesland.

Dezelfde gedrevenheid vinden we terug bij de dienst gezinszorg van Ingelmunster waar Elke Vandamme en Kristien Devroe meemaakten dat de schepen alle medewerkers opbelde om te vragen hoe het met hen ging. ‘Zij hebben dit écht enorm geapprecieerd en zijn heel open geweest over hoe ze alles ervaren hebben. Die waardering is zo belangrijk, want onze medewerkers volgen alle maatregelen op, het is niet altijd gemakkelijk maar ze doen het wel! Toen de medewerkers van onze gezinszorg zich afvroegen waarom zij wel aan het werk moesten blijven en die van de dienstencheque-

onderneming niet, hebben wij hen duidelijk gemaakt dat zij écht een verschil maken voor mensen. Zij hebben achteraf ook wel gevoeld hoe belangrijk ze voor de mensen waren.’

Ouderenzorgvoorzieningen in het oog van de storm

Voor Heidi Erkens, directeur van woonzorgcentrum Heyvis in Maasmechelen, was de eerste lockdown een zeer heftige periode. ‘We wisten niet wat er op ons af kwam. Eerst leek het allemaal wel mee te vallen, maar snel werd duidelijk dat er een orkaan op ons af kwam.’ Ondanks die orkaan horen we warme verhalen, van verbonden en nabij zijn, van ongelofelijke teamspirit en inventiviteit om te blijven doen wat nodig is. Want nergens is de evenwichtsoefening tussen warmmenselijkheid en veiligheid zo actueel als in de ouderenzorg. De ouderenvoorzieningen gingen op weg, samen met bewoners en gebruikers en probeerden er het beste van te maken: ‘De motivatie is groot omdat iedereen het gevoel heeft dat wat je doet ertoe doet,’ zegt Sigurd Verstraete van het woonzorgcentrum St.-Medard in Heuvelland. ‘Tijdens de hele periode zijn er héél weinig zieken geweest bij het personeel: ze bleven volhouden. De vraag is hoe lang die rek er nog in blijft.’

Het centrum voor dagverzorging als creatieve duizendpoot

Voor de centra voor dagverzorging (CDV) was een gedwongen sluiting geen reden om stil te zitten. Ze boden hun dienstverlening ambulantly aan of sprongen bij in een naburig woonzorgcentrum. De creativiteit en daadkracht van medewerkers en coördinatoren zorgde ervoor dat er veel mogelijk bleef. ‘Alle personeelsleden stonden

Nathalie Vanachte:

‘Wie komt, komt echt omdat het nodig is: voor een behoorlijke maaltijd, sociaal contact... Ze stonden hier dan ook allemaal meteen terug zodra het maar kon.’

achter het voorstel om onze dienstverlening aan huis te organiseren,’ zegt Els Vandevoorde van CDV Dischveld in Izegem. ‘Zo konden we onze gebruikers en hun mantelzorgers zelfs tijdens de sluiting blijven voorzien van de nodige dienstverlening en ondersteuning. Het was heel heftig, maar we zijn zo trots dat het gelukt is.’

Nu zijn de centra voor dagverzorging vooral dankbaar dat ze open mogen blijven. ‘Het maakt ons gelukkig dat wij onze gasten weer mogen ontvangen, hen kunnen ondersteunen en gewoon eens vragen: “Hoe gaat het met u?”,’ zegt Ilse Hagenaars van CDV ’t Dorp in Schoten. ‘Het maakt ons gelukkig dat we onze job kunnen blijven doen. Voor velen is dit een angstige tijd en als centrum voor dagverzorging kunnen wij een veilig huis bieden.’

Het woonzorgcentrum als thuisvervangende omgeving

In de strijd tegen COVID-19 was het voor de woonzorgcentra bijzonder uitdagend om de juiste afweging te maken tussen veiligheid en huiselijkheid, afstand en nabijheid. Een evenwichtsoefening die nog een tijd actueel zal

blijven, maar de meeste centra willen voorbij de strengheid kijken naar wat mogelijk en menselijk is. ‘We hebben er alles aan gedaan om het risico op besmetting zo klein mogelijk te houden,’ zegt Sigurd Verstraete in Heuveland. ‘Misschien waren we daar te veel mee bezig en te weinig met het welzijn van bewoners.’ Ook Karolien Verstapen uit Lint vraagt zich af of bewoners niet meer ruimte moeten krijgen om zelf te kiezen of ze bezoek willen ontvangen. ‘Heeft het met een gemiddeld verblijf van anderhalf jaar in het woonzorgcentrum zin om corona kost wat kost buiten te houden? Zeker nu het zolang blijft duren? En de bewoners zelf? De medewerkers van de woonzorgcentra hebben heel veel mooie momenten kunnen delen met de bewoners. Ze zagen hoe vriendschappen tussen bewoners opbloeiden, maar ook met het personeel omdat ze veel meer contact met elkaar hebben gehad.’

Het parcours dat de publieke zorgdiensten hebben afgelegd en nog steeds afleggen, is er een met vele obstakels en uitdagingen. Desalniettemin springt de gedrevenheid eruit. Daarvoor doen wij ons petje af. Maar de tijd van ap-

plaus en witte lakens ligt achter ons. ‘Op dit moment durven sommige medewerkers niet meer vertellen dat ze in een woonzorgcentrum werken, want dan krijgen ze telkens te horen dat het toch abnormaal is hoe streng wij zijn. En of we wel beseffen wat we de mensen aandoen,’ zegt Heidi Erkens in Maasmechelen. ‘Dat weegt op onze zorgmedewerkers, die zonder adem-pauze en met een tomeloze inzet zorg blijven dragen voor de mensen die het nodig hebben.’

Tijdens de gesprekken tussen de woonzorgcentra en de diensten voor thuiszorg met de medewerkers van de VVSG spatte de inventiviteit, moed en teamspirit van de publieke zorgdiensten er in elk gesprek af. Voor deze parels van mensen willen we vanuit de VVSG de golf van respect weer aanwakkeren. We doen een duidelijk appel om zorg te blijven dragen voor de mensen die zorgen. ■

IRIS DE MOL IS VVSG-STAFMEDEWERKER OUDERENBELEID
EN JOKE VANDEWALLE VVSG-STAFMEDEWERKER THUISZORG
OOST-VLAANDEREN

Corona, een momentum voor de woonzorgcentra

Nergens was de impact van de coronapandemie zo hevig als in de woonzorgcentra. Ouderen werden gedurende maanden afgesneden van de buitenwereld en velen stierven in eenzaamheid, zonder afscheid te kunnen nemen van familieleden en vrienden. Zorgverleners hebben zich in uiterst benarde omstandigheden met hart en ziel en met gevaar voor de eigen gezondheid voor hen ingezet.

In dit boek getuigen bewoners en medewerkers van woonzorgcentra, aan wie dit boek wordt opgedragen, hoe zij deze periode hebben beleefd. Ook experts en politici komen aan het woord. Zij trekken lessen uit de crisis en blikken vooruit naar het woonzorgcentrum van de toekomst.

www.politeia.be

Woonzorgcentrum helpt ziekenhuis

Solidariteit in de strijd tegen COVID-19, voor het Waregemse OCMW-woonzorgcentrum De Meers blijft het niet bij woorden. Sinds 2 november stelt het zeven kamers ter beschikking van COVID-patiënten die niet langer ziekenhuiszorg nodig hebben, maar toch nog niet voldoende hersteld zijn om naar huis te kunnen.

In de eerste coronagolf in het voorjaar werden de woonzorgcentra zeer zwaar getroffen. Ook De Meers ontsnapte niet. Ann Herpels, directeur intramurale dienst OCMW Waregem: 'Er zijn in het totaal 62 bewoners overleden, het was een zeer moeilijke periode voor iedereen. We hebben toen kunnen rekenen op veel solidariteit, ook van het OLV van Lourdesziekenhuis in Waregem. Samen met onze coördinerend raadgevend arts hebben we vaak overlegd met de directie en de hoofdarts van het ziekenhuis, onder meer over procedures en voor advies. Enkele van hun personeelsleden zijn hier bijgesprongen, omdat wij met een grote uitval te maken hadden. De ziekenhuishygiënist heeft onze medewerkers extra opleiding gegeven. Het is dus niet meer dan normaal dat wij solidair zijn op een moment dat de ziekenhuizen vollopen met COVID-patiënten en te maken hebben met veel uitval van personeel. Wij hebben nog enkele kamers vrij en beschikbaar over de medewerkers die de nodige zorg kunnen verstrekken.'

Afgesloten vleugel

Er is een vleugel met zeven kamers volledig afgesloten van de rest van het woonzorgcentrum. De afdeling heeft een eigen ingang. Sommige vaste bewoners zijn tijdelijk verhuisd naar een andere kamer. De mensen die in een van de COVID-kamers terecht kunnen, hebben geen gespecialiseerde ziekenhuiszorg meer nodig maar zijn nog niet volledig genezen. 'We kunnen hun alle hulp en zorg bieden die een woonzorgcentrum aan zijn andere bewoners geeft. Als iemand bijvoorbeeld nog

wat zuurstof nodig heeft, is dat geen probleem. Maar we kunnen natuurlijk geen echte ziekenhuisbehandeling geven waarbij constaat medisch toezicht nodig is. De mensen blijven hier tot ze voldoende hersteld zijn en negatief testen voor COVID. Dan kijken we of ze naar huis gaan, nog een tijd hier blijven in gewoon kortverblijf of behoefte hebben aan een definitieve opname.'

Vrijwillig

De vraag om COVID-patiënten over te nemen kwam van het Waregemse ziekenhuis. Het woonzorgcentrum had even bedenktijd nodig, want iedereen weet sinds het voorjaar hoe hard COVID kan toeslaan. Ann Herpels: 'Toen we de puzzel hadden gelegd en het duidelijk was dat we met onze infrastructuur een volledig gescheiden afdeling konden realiseren, hebben we de vraag positief beantwoord. Natuurlijk was er aanvankelijk scepsis bij bewoners en hun familie. We hebben onze manier van werken goed uitgelegd. Eigenlijk is het gevaar op besmetting vanuit een volledig afzonderlijke en gesloten afdeling zeer, zeer klein. Veel kleiner in elk geval dan op de gewone afdelingen waar je niet weet of iemand positief is of niet en waar er altijd contact is tussen bewoners, medewerkers en bezoekers.

Hetzelfde geldt voor de medewerkers. Ze weten dat de bewoners van de zeven kamers COVID hebben en nemen alle mogelijke voorzorgsmaatregelen. Ze zijn zeer goed voorbereid. Overigens doen

de mensen die met de COVID-patiënten werken dat allemaal vrijwillig. We hebben een oproep gedaan en hadden snel een aantal kandidaten.'

Grondig voorbereid

In de eerste week van november kwamen twee patiënten uit het ziekenhuis van Waregem naar De Meers, de week nadien nog twee. Vanuit andere ziekenhuizen in de regio waren er al vragen naar meer informatie. Elke opname wordt voorbereid door het ziekenhuis, de coördinerend raadgevend arts van het woonzorgcentrum en de huisarts van de patiënt. Ook de maatschappelijk werkers van beide voorzieningen hebben nauw contact om een duidelijk beeld te krijgen van wat de patiënten nodig hebben en wat ze kunnen verwachten. Het woonzorgcentrum wil de kamers ter beschikking stellen tot de ziekenhuizen de instroom aan COVID-patiënten weer zelf de baas kunnen. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Ann Herpels:
'De mensen blijven hier tot ze voldoende hersteld zijn en negatief testen voor COVID. Dan kijken we of ze naar huis gaan, nog een tijd hier blijven in gewoon kortverblijf of behoefte hebben aan een definitieve opname.'

WIE
Sara Cornelis

WAT
Maatschappelijk
assistent recherche
voor de politiezone
Zennevallei

HOE
Het takenpakket van
Sara is even intrigerend
als divers. Vanuit haar
functie ontfermt ze zich
over dossiers in verband
met verontrustende
opvoedingssituaties,
is ze een belangrijk
aanspreekpunt bij vragen
over maatschappelijk
welzijn en ondersteunt
ze haar collega's bij
de politiezone als
slachtofferbejegenaar.

HOELANG
Sara ging aan de slag
bij de politiezone in
juli 2018. Haar passie
voor de functie is in die
tweeënhalf jaar nog niet
geluwd.

Wie 's avonds graag en vaak naar politiefilms kijkt vanuit zijn luie stoel, krijgt al snel de indruk dat slachtofferbejegening niet veel meer is dan het brengen van het ergst mogelijke nieuws, van sterfgevallen tot auto-ongelukken. Een deel van de functie is het zeker, maar het gaat voorbij aan de vele nuances en taken die er ook nog bij horen. 'Slachtofferbejegening zou gerust wat meer in de media aan bod mogen komen, maar dan wel met wat meer diepgang dan de karikaturen die onze functie reduceren tot boodschappers van de dood. Het is zoveel meer dan dat,' vertelt **Sara Cornelis** tijdens een verhelderend gesprek.

Wat is dan wel de kern van het takenpakket van een slachtofferbejegenaar? Het primaire doel is voor Sara het 'vermijden van secundaire victimisatie'. Een politiedienst komt immers vaak in aanraking met donkere gebeurtenissen die ook een flinke impact kunnen hebben op slachtoffers en verwanten. De Officier Gerechtelijke Politie neemt in zulke situaties de belangrijke beslissing om al dan niet de hulp van een slachtofferbejegenaar in te roepen. Die moet dan voorkomen dat de getroffen tweemaal slachtoffer worden, door een gebrek aan emotionele ondersteuning of

praktische raad en daad. 'Mensen zijn zich vaak bewust van het emotionele luik, maar vergeten soms dat ook de droge, meer praktische hulp die we bieden een essentieel onderdeel is van wat wij doen. Bij zaken in verband met seksueel misbruik en verkrachting is het bijvoorbeeld belangrijk dat we het slachtoffer laten voelen dat het er niet alleen voor staat, maar het is ook onze taak erop te letten dat regels en procedures gevolgd worden, zodat het verdere politiewerk niet belemmerd wordt. In zo'n situatie moet het slachtoffer een sexual aggression set, een spoorafnamekit,

Bij zware incidenten ga je vaak door op adrenaline

STEFAN DEWICKERE

doorlopen en mag het vaak niet door anderen aangeraakt worden om zo de bewijsvoering niet in gevaar te brengen. Als slachtofferbejegenaar moet je je instincten dan opzij kunnen zetten en je bewust zijn van het verdere verloop,' benadrukt Sara. In realiteit gebeurt het ook vaak dat iemand zo ondersteboven is van een traumatische gebeurtenis, dat bij het doorlopen van belangrijke, praktische details weinig tot niets blijft hangen. Het is dan ook een grote steun voor het slachtoffer om iemand te hebben bij wie het terecht kan voor een antwoord op de tientallen vragen die in de nasleep van zo'n ervaring boven komen drijven. 'Eigenlijk moet je vooral mens zijn. Je kunt deels inschatten hoe je zelf in zo'n situatie behandeld wilt worden en dat probeer ik dan ook steeds als leidraad te hanteren in mijn werk.'

De slachtofferbejegening zelf is een belangrijk taakaccent binnen de functie van Sara, maar als maatschappelijk assistente zet ze tijdens haar werkweek meerdere petten op. Zo staat ze samen met haar leidinggevende commissaris mee in voor de coördinatie van de lokale slachtofferbejegening en de bijhorende

beurtrol – broodnodig, aangezien haar collega-slachtofferbejegenaars voor een groot deel in aparte teams zitten – maar ontfermt ze zich ook over de dossiers over verontrustende opvoedingssituaties en is ze een aanspreekpunt in verband met maatschappelijk welzijn. 'Vroeger stond dat laatste bekend als de dienst sociale politie,' verduidelijkt Sara. 'Dat kan gaan van een interventie waarbij men ontdekt dat een dementerende vrouw van 85 jaar zich helemaal alleen moet redden, tot intrafamiliaal geweld waarbij de moeder of vader wil scheiden, en mensen met een verslavings- of psychische problematiek. In dergelijke situaties lichten wij de mogelijkheden toe, geven we advies of verwijzen we door naar de juiste contactpersonen of diensten.'

Waar sommigen als het ware in hun beroep tuimelen, was er bij Sara wel sprake van een duidelijke koers. Tijdens haar studies maatschappelijk werk vonden jeugdbeschermings- en strafrecht snel de weg naar haar hart. De liefde was groot genoeg om haar eerste job in de bijzondere jeugdzorg te combineren met een extra studie in de criminologie. 'Werken bij de politie leek me een mooi compromis tussen mijn verschillende passies en interesses, ik ben dan ook stelselmatig de site van Jobpol in de gaten beginnen houden en ondertussen heb ik al mijn eerste tweeënhalf jaar bij de zone achter de rug. Spijt heb ik nog geen seconde gehad,' klinkt het overtuigd.

Een veelvoorkomende vraag bij een dergelijke functie is hoe je de trauma's en verhalen van anderen op de werkvloer kunt laten en hoe je vermijdt dat je eigen mentale welzijn op een ge-

ven moment in het gedrang komt. Voor Sara zijn daarin twee zaken belangrijk: open communicatie tussen collega's en humor. 'In realiteit is het niet zo dat je alles alleen moet torsen. Je maakt tijd vrij voor een babbel met collega's vooraleer je samenzit met het slachtoffer en zit waar mogelijk nog eens samen wanneer een oproep afgerond is, daar ter plaatse, in de keuken van ons politieboulevard of desnoods aan de telefoon. Bij heel zware incidenten ga je vaak ook door op adrenaline, soms een hele nacht lang, maar dan voel je wel op het einde van de rit dat je even moet ventileren bij collega's. Je zou het op het eerste zicht misschien niet denken, maar grappen en anekdotes worden hier ook altijd met open armen verwelkomd. Want ook al klinkt het cliché, lachen is wel degelijk de beste therapie.' Een dergelijke mindset vind je terug in de volledige politiezone. Zo is het de gewoonte om samen met een collega op pad te trekken bij zware voorvallen en kunnen nieuwelingen in het vak rekenen op begeleiding van een telefoontje na hun eerste oproep om te kijken hoe ze het stellen. Het gebeurt ook meer dan eens dat de zone een debriefing organiseert waarbij iedereen, zonder onderscheid, het woord mag en kan nemen, om zo gezamenlijk moeilijke feiten en beelden te verwerken. 'Zonder die collegialiteit kan een politiezone niet functioneren, daarom proberen mijn collega-slachtofferbejegenaars en ikzelf ook steeds klaar te staan voor andere medewerkers in de politiezone die een zware dag of nacht achter de rug hebben.' ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

december

ONLINE 1, 2 en 3 december

SDG-academie voor starters

Op deze webinars kom je alles te weten over de sociale, economische en ecologische aspecten van duurzaamheid volgens Agenda 2030.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 3 december

Lokale burgerparticipatie in de praktijk

Deze webinar zal focussen op de bevindingen van internationaal vergelijkend onderzoek op het vlak van e-democracy en mini-publics. Dit zal worden aangevuld met Vlaamse praktijkvoorbeelden. Op onze website vind je meer details over het programma.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 4 december

Netwerk Klimaat voor lokale besturen gaat van start

De VVSG kreeg van de Vlaamse regering het vertrouwen om de lokale besturen op vlak van klimaat te ondersteunen. Met het Netwerk Klimaat zoeken we naar de beste professionele ondersteuning, geen praatbarak maar acties die tot concrete resultaten op het terrein leiden en die tot voorbeeld strekken voor andere lokale besturen. Met een jaarlijks werkingsprogramma maken we de werking concreet. Het Netwerk Klimaat is er in de eerste plaats voor de lokale besturen. Daarom wordt van bij de start van het project een klankbordgroep gemeentes

samengesteld. Zo kunnen gemeentes de vinger aan de pols houden en er mee voor zorgen dat de werking afgestemd is op hun behoeften.

Heb je interesse om kennis te maken met het Netwerk Klimaat of ben je mogelijk kandidaat voor de klankbordgroep?
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 15 december en 2 februari

SDG-academie voor experts

Na deze interactieve, digitale dagopleiding weet je hoe je de zeventien doelstellingen voor duurzame ontwikkeling verder strategisch verankert in het eigen lokale bestuur. De nadruk ligt op duurzaamheidscultuur, verandermanagement en innovatieve partnerschappen. Met methodieken zoals systeemdenken en design thinking formuleren we elke doelstelling duurzaam en smart.
vvsg.be/opleidingen

ONLINE 17 december

Artificiële intelligentie voor lokale besturen: van artificiële naar reële meerwaarde

Tijdens een digitale boeklancering van de VVSG, Politeia en het Kenniscentrum Data en Maatschappij krijg je een exclusieve preview en leer je meer over artificiële intelligentie en de mogelijkheden voor steden en gemeentes. Vanuit een aantal uitgevoerde AI-projecten bij lokale besturen reikt gastspreker Tony Belpaeme tips en tools aan om verantwoord en duurzaam met een AI-project aan de slag te gaan.
vvsg.be/opleidingen

Nieuwe datum

DANIEL GEERAERTS

ONLINE op 17 december

Algemene Vergadering VVSG

De Algemene Vergadering van de VVSG zal plaatsvinden op donderdag 17 december 2020 van 19.30 tot 21 uur. Gezien de huidige omstandigheden verkiezen we om dit opnieuw digitaal te organiseren. Afgevaardigden ontvangen een uitnodiging. Heb je een vraag? Aarzel niet om contact op te nemen met liesbet.belmans@VVSG.be.
vvsg.be/opleidingen

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

januari

Leuven start 11 januari

Gent start 21 januari

Meer datums online

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun vele functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in de coachende rol die je als hun mentor hebt. Het versterkt je in belangrijke competenties nodig voor een goede begeleiding zoals communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren.

vvsg.be/opleidingen

ONLINE 12 januari

Lerend netwerk afvalbeleid – Overtuig je bestuurders en vennoten om je afvalbeleid aan te passen

Bestuurders en gemeentes meekrijgen in je verhaal om je beleid aan te passen of zelfs de prijs verhogen voor de burgers, is geen evidentie. Hoe pakken anderen dat aan? Welke argumenten kun je inzetten? Christof Delatter gidst ons door het landschap van veranderingen in het afvalbeleid en staat er kritisch bij stil.

vvsg.be/opleidingen

ONLINE 14 en 21 januari

Aanpak van rechts-extremisme

Op 14 januari organiseert de VVSG een webinar over de opkomst van off- en online rechts-extremisme en op 21 januari eentje over de strijd tegen rechts-extremisme op gemeentelijk en politieel niveau.

vvsg.be/opleidingen

03-12-2020

CIPAL SCHAUBROECK

Medewerker servicedesk / consultant beleid en financiën

STAD ROESELARE

Directeur stedelijke basisschool De Vlieger

06-12-2020

CEVI NV

Productbeheerder sociale dienst (welzijn)

IVAGO

Procesoperator

07-12-2020

CEVI NV

Procesoperator in opleiding

STAD KORTRIJK

Teamverantwoordelijke sociale dienst

13-12-2020

STAD EN OCMW GENK

- Afdelingshoofd marketing en communicatie
- Strategisch projectmanager gebiedsontwikkeling
- Strategisch projectmanager sociale ontwikkeling
- Manager organisatieontwikkeling

31-12-2020

CIPAL SCHAUBROECK

Consultant grondgebiedzaken / omgevingsambtenaar

INLEVERING

PERSEELSADVERTENTIES

Lokaal 1 (januarinummer) – 11/12

Lokaal 2 (februarinummer) – 15/01

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal** en onze **online media**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

burgemeester Triljoen

© Stad Sint-Truiden

Sint-Truiden doet het met 215.000 kg minder!

Door versnelde slimme verleding van al haar straatlampen vermindert Limburgse stad haar CO2-uitstoot én bespaart ze op de energiefactuur.

De stad Sint-Truiden gaat al haar 7.615 straatlampen binnen de drie jaren vervangen door slimme, energiezuinige en dus duurzame LED-verlichting van Signify die bovendien vanop afstand aangestuurd kan worden. Resultaat: een veel lagere energiefactuur én een sterk verminderde CO2-uitstoot!

De komende tien jaar was 60 procent van de lampen sowieso aan vervanging toe, maar nu worden alle straatlampen in Sint-Truiden binnen de drie jaar al vervangen. In een samenwerking met Fluvius koos de stad voor de slimme verlichting van Signify met de bijbehorende beheerssoftware van Interact City.

“Op de nieuwe straatlampen kunnen sensoren aangesloten worden die in de toekomst heel wat interessante data opleveren die het leven in onze stad aangenamer, gezelliger en veiliger gaan maken. Dankzij de ultrazuinige LED-verlichting zal het energieverbruik ook met de helft verminderen en kunnen we hierbij rekenen op een daling van onze energiefactuur met 40%: €400.000 wordt €240.000. Bovendien zullen we door deze versnelde operatie onze CO2-uitstoot met meer dan 215.000 kg verminderen.”

Veerle Heeren – Burgemeester Sint-Truiden

De voordelen van Interact City in een notendop:

- **Duurzaamheid**
U vermindert uw energieverbruik en CO2-voetafdruk en bereikt zo sneller de klimaatdoelen van het Burgemeestersconvenant
- **Future proof**
Uw straatverlichting wordt een geconnecteerd netwerk met voordelen zoals dimmen, geluids-, aanwezigheids- en temperatuursmeting
- **Veiligheid en leefbaarheid**
U verfraait de openbare ruimte en een geeft uw inwoners een veiliger gevoel
- **Onderhoud & Beheer**
U verbetert de efficiëntie met minimaal 50% dankzij effectievere onderhoudsplanning

www.interact-lighting.com/nl-be » Interact City

interact

PURO[®]

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

Thuis genieten van
dezelfde (h)eerlijke koffie
als op kantoor

www.puroathome.com

WORLD
LAND
TRUST

